

**Universitat de Barcelona**

Facultat de Geografia i Història

Departament d'Història Contemporània

**Tesi Doctoral:**

**Convergència Democràtica de Catalunya i el  
món sindical [1974-1990]**

**Doctorand: José Manuel Rúa Fernández**

**Director de la Tesi: Professor Andreu Mayayo i Artal**

**Programa de doctorat: Món Contemporani**

**Bienni 2000-2002**

**Barcelona, 8 de novembre de 2006**

# **1. El mapa sindical català**

## **1.1. El sindicalisme de la Dictadura a la Transició**

Del 1939 al 1951 la fam i la repressió esdevenen una realitat quotidiana a l'Estat Espanyol. A la vegada que el moviment obrer, greument ferit tant per la marxa de quadres a l'exili com per la persecució política que el porta a la clandestinitat, perd qualsevol capacitat d'incidència real al món del treball; el fort intervencionisme estatal en matèria econòmica assegura uns enormes marges de benefici als sectors socials més benestants. D'aquesta forma, mentre els sous resten congelats, tant la Confederació Nacional del Treball (CNT) com la Unió General de Treballadors (UGT) perden el contacte amb la realitat del país.

El moviment obrer, després de la llarga nit de la postguerra, trobarà el seu punt d'inflexió cap a la meitat del segle. A primers de març de 1951, la vaga dels tramvies a Barcelona significa el pas d'una lluita antifranquista impulsada per les forces procedents de la II República amb una motivació de caire polític, a una conflictivitat protagonitzada per una nova classe obrera que aspira a objectius més assequibles lligats a aspectes laborals. L'any 1951 també és l'any de finalització del període autàrquic i, consegüentment, de l'inici d'una liberalització econòmica que vindrà avalada per les receptes financeres del Fons Monetari Internacional (FMI) i de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament a Europa (OCDE). Espanya s'incorpora a aquests organismes l'any 1958.

La adopció de mesures liberalitzadores en el terreny de l'economia va portar de retruc una certa liberalització de les relacions laborals. Un exemple significatiu el trobem amb la Llei de Convenis Col·lectius de 1958, la qual va permetre als treballadors ampliar de forma significativa les possibilitats d'incidir en les seves condicions laborals. Prova d'això serà que a partir d'aquí la conflictivitat laboral anirà en augment, fins al punt que a principis dels 60 desputen amb força noves organitzacions de treballadors, com Comissions Obreres (CCOO) i la Unió Sindical Obrera (USO); que destaquen, a diferència dels tradicionals i clandestins sindicats procedents de l'etapa republicana (CNT i UGT principalment), pel fet d'enforçar la seva actuació sindical i reivindicativa

partint dels marcs legals establerts per la legislació laboral franquista. És a dir, participen de les estructures del sindicat vertical per poder arribar en millors condicions a establir contacte amb els treballadors, conjugant legalitat i clandestinitat en la seva lluita per la millora de les condicions de vida dels assalariats. Aquestes noves organitzacions de treballadors s'estructuren de forma flexible, posant en joc un ampli ventall organitzatiu que anirà des d'assemblees i comissions fins l'ocupació massiva de les responsabilitats d'enllaços i jurats dins la CNS (Central Nacional Sindicalista), aconseguint d'aquesta forma respondre satisfactòriament a les noves demandes d'una nova classe obrera. Una nova classe obrera, que com hem dit amb anterioritat, no es mobilitzarà en un principi per qüestions d'ordre polític. El seu tarannà més pragmàtic, realista i centrat en la consecució de millores en les condicions de treball, dista considerablement de les velles aspiracions revolucionàries d'importants sectors de la classe obrera dels anys trenta, de la mateixa forma que les condicions polítiques i socio-econòmiques d'ambdós períodes poc o res tenen en comú.

El pes dels sectors cristians més allunyats del règim també es va fer notar dins del nou moviment obrer. A partir del model belga, l'any 1946 es van crear la Juventud Obrera Catòlica (JOC) i la Hermandad Obrera de Acción Catòlica (HOAC), ambdós moviments religiosos encaminats al treball social dins de les classes populars. Aprofitant el seu caràcter legal (gaudien de la cobertura institucional de l'Església catòlica) sectors de l'antifranquisme van acabar integrant-se en aquests moviments. Paral·lelament a aquesta dinàmica, molts militants catòlics també van donar un pas més en seu compromís amb el món del treball, ja sigui participant des de bon començament a les Comissions Obreres, fundant un sindicat específic com era la USO, o dinamitzant tota mena de vagues i conflictes.

Amb la llei sindical de febrer de 1971, els treballadors van poder ampliar la seva quota de representació, alhora que marcaven distàncies amb els sectors empresarials dins del sindicat vertical. La nova legislació en matèria laboral, aprofitada pels militants de CC.OO, USO i SOC (Solidaritat d'Obrers de Catalunya) per ocupar tant els càrrecs de vocals de jurats a les empreses com els càrrecs a les juntes sindicals, així com la responsabilitat de presidents d'UTT (Unión de Trabajadores y Técnicos) locals o comarcals; tindrà com a conseqüència l'aparició de noves i importants esquerdes al vell edifici de l'OSE (Organización Sindical Española, antiga CNS que canvia de nom l'any

1971). Aquest fet va facilitar la mobilització obrera, alhora que permetia l'elaboració de nous programes reivindicatius.

Al 1975 assistim, a més de a la mort del dictador, al col·lapse sindical del règim amb les eleccions dins de l'OSE, on les candidatures unitàries i democràtiques de CC.OO (en alguns casos en col·laboració amb USO) guanyen a les empreses i sectors productius més significatius. La dictadura viu una profunda crisi que posa de manifest les enormes dificultats pel manteniment del règim dictatorial, però el moviment democràtic (partits, sindicats, associacions de veïns, plataformes unitàries...), tot i ampliar l'abast i el ressò de les seves protestes, encara no té prou força com per assegurar la implantació de la democràcia.

El món del treball estava en peu de guerra contra la inflació. L'Estat Espanyol havia experimentat un enorme creixement de la conflictivitat en els darrers anys. L'any 1973, per exemple, el nombre de conflictes es multiplicà per tres i les hores perdudes per cinc en comparació a l'any 1968. Aquesta estadística encara resulta més impactant si la concretem en zones fortament industrialitzades com Barcelona, on respecte el mateix 1968 els conflictes es van multiplicar per quatre i les hores perdudes per 29. El nivell de conflictivitat aniria en augment fins arribar l'any 1976 on ens trobem amb el punt més àlgid d'aquest període.

L'origen de la conflictivitat era laboral (salaris), però la repressió patronal i policíaca dels anys 70 originaven una forta solidaritat que ampliava l'abast dels conflictes. Això va lligat a una politització de la classe treballadora, o en paraules de Carme Molinero *"la visualització incessant de la política franquista de negació de drets i llibertats i de repressió de les reivindicacions laborals va donar lloc a un procés de socialització antifranquista"*<sup>19</sup>. La dinàmica d'acció-repressió en un context de negació dels drets polítics i sindicals més bàsics, generava la radicalització d'amplis sectors de la classe treballadora que es concretava en vagues de caràcter polític, motivades per esdeveniments com el consell de guerra de Burgos (1970), el procés 1001 contra la direcció de CCOO (1973) o les execucions de setembre de 1975. Així les demandes

---

<sup>19</sup> Molinero, Carme. "El moviment sindical durant la Transició". A Aracil, R.; Segura, A. *Memòria de la Transició a Espanya i a Catalunya II: Sindicalisme, gènere i qüestió nacional*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 2001. Pàg. 33.

socio-polítiques (llibertat sindical, amnistia...), tot i que des d'una posició subalterna respecte a les demandes laborals, es van anar introduint en les plataformes mobilitzadores.

Davant la situació de creixent inestabilitat política i social, els inicials projectes reformistes del règim als anys 70 pretenien mantenir, amb la introducció de petits canvis formals, les estructures bàsiques de la Dictadura. En el fracàs de les primeres temptatives reformistes van tenir molt de pes les mobilitzacions dels primers mesos de 1976. El "plebiscit del carrer" obligà al govern a presentar un nou projecte, que sense implicar una ruptura (el procés va ser conduït pels hereus directes del règim), suposava la liquidació de la dictadura. La <<presión desde abajo>> (en paraules de J. M. Maravall) no va ser suficient per imposar la ruptura, però sí per evitar la continuïtat del règim.

Els sindicats van aconseguir la seva legalització el 22 d'abril de 1977 i la CNS es va dissoldre el 2 de juny de 1977. El retard en la legalització de les centrals sindicals (en comparació amb molts partits polítics) ve determinat tant per les pròpies característiques de la reforma de Suárez com per la subordinació de les direccions de les organitzacions sindicals a les direccions dels partits polítics, donant com a resultat el fet que la reforma sindical quedés subordinada a la reforma política.

Tant el nou marc de relacions laborals, com el model sindical fruit de la transició, van generar un nou tipus de sindicalisme. La reivindicació, l'assemblea i els valors típics de la lluita obrera (tant característics dels darrers anys de la Dictadura) van donar pas a la negociació i les formes de fer d'una nova burocràcia sindical.

## **1.2. El món sindical i la qüestió nacional**

Per tal d'entendre les contínues referències de CDC a la necessitat d'un sindicat nacionalista, convindria repassar cadascuna de les centrals sindicals més importants durant la Transició i analitzar els seus posicionaments teòrics i les seves pràctiques reals davant el fet nacional. No hem de perdre de vista ni per un moment la forta càrrega històrica que impregna tota reflexió sobre obrerisme i catalanisme; dos conceptes que en ocasions s'han volgut plantejar com contradictoris, instant als treballadors a rebutjar tota mena d'identificació amb la qüestió nacional catalana per ser pròpia de la burgesia.

Aquest fenomen conegut com <<Lerrouxisme>>, ha significat històricament una maniobra recolzada sobre dos eixos, per una banda allunyar a la classe treballadora dels postulats nacionalistes o catalanistes, i per una altra banda, fragmentar i afeblir la classe obrera catalana. Exemples d'aquesta mena ja els trobem el 1908, quan es qüestiona la implicació dels obrers en el moviment de la Solidaritat Catalana, qüestionament que no evita la participació d'una majoria al moviment; i si en volem un de més proper al període històric que ens ocupa hem de recordar als petits grups d'extrema esquerra (i alguns de no tan petits) que s'oposaven a la lluita comuna contra el franquisme portada a terme per l'Assemblea de Catalunya, on conflüen nacionalistes, comunistes, sindicalistes...etc. Davant d'aquesta mena de maniobres, no resulta estranya la importància que agafa tot plantejament sobre el món sindical i els seus vincles amb la identitat nacional de Catalunya.

CDC parteix del plantejament dins el món sindical que *"al igual que la lluita obrera, el fet de lluitar per les llibertats nacionals [...] també condueix a l'alliberament de la persona humana, a l'autèntica llibertat"*<sup>20</sup>. La seva visió del panorama sindical del país ressalta la manca d'un sindicat fort i autènticament català. A continuació exposarem les característiques generals de cada sindicat i la percepció que d'ell té CDC, de cara a la consecució dels seus propòsits de configurar un important sindicat nacionalista.

## UGT (Unió General de Treballadors)

Fundada el 1888 a Barcelona, sempre ha estat vinculada al PSOE (amb l'excepció de la Guerra Civil, quan la fusió al 1936 de bona part dels partits obrers catalans va fer que quedés vinculada al PSUC). Degut a la forta repressió, la UGT havia quedat desmantellada a Espanya, si bé havia continuat organitzada a l'exili. Durant els darrers anys de la Transició el seu activisme torna a agafar embranzida a l'interior, posant de manifest que, tot i els anys de desconexió amb la realitat del moviment obrer de l'Estat, conserva intactes les possibilitats d'esdevenir una força clau en el món sindical post-franquista. Està organitzada a nivell d'Estat, encara que a finals dels anys 70 també opta per la creació d'un Secretariat Nacional de Catalunya, d'acord amb les

---

<sup>20</sup> *Convergència Democràtica*. Núm. 4 (31-I-1978). Pàg. 11.

tesis aprovades al seu XXX Congrés Nacional (abril 1976), on proclama que "és inexcusable el reconeixement dintre l'actual Estat espanyol de l'existència de diverses nacionalitats" i propugna "la reestructuració de l'Estat Espanyol amb caràcter federal basant-se en la lliure autodeterminació"<sup>21</sup>.

El posicionament d'UGT davant la qüestió nacional queda recollit en les paraules del que va ser Secretari General d'UGT - Catalunya durant la Transició, Luís Fuertes: "En la Asamblea de Terrassa ya queríamos autodenominarnos Secretariado Nacional de Catalunya, pero fue una asamblea tutelada porque había un delegado del Gobernador Civil presente en la asamblea y además estaba tomando nota de todo. Cuando llegó el punto de elección del Secretariado Nacional de Catalunya, que estaba de seis puntos el quinto, no nos dejaron y tuvimos que cambiar la denominación del orden día y decirle <<Comisión para negociar el nombre...>>. Esa es una, la segunda es que fue ya un secretariado bastante plural políticamente, no solamente había gente que no estaba en ningún partido en esa directiva, había gente de lo que era entonces la Federación del PSOE, del PSC-Reagrupament de Pallach, y además se organizó en Terrassa y los organizadores, la intendencia de la asamblea en Terrassa, fueron gente del Reagrupament [...], también se había elegido gente del POUM [...], recuerdo que sacamos después cuando presentamos en rueda de prensa el Secretariado General de Cataluña una resolución en qué exigíamos el derecho a la autodeterminación de los pueblos que componían el Estado español, ya había una identificación muy fuerte con el tema nacional. Independientemente del gran componente de gente que eran trabajadores inmigrantes, pero también había trabajadores autóctonos"<sup>22</sup>.

La UGT va entrar a la Transició en clara inferioritat respecte CCOO (al 1976 la UGT només disposava de 7000 afiliats), però gràcies a una sèrie de circumstàncies (recolzament extern de la Confederació Europea de Sindicats –CES-, la Confederació Internacional d'Organitzacions Sindicals Lliures –CIOSL- i el propi PSOE; importància de la continuïtat històrica; el pas, a causa de la crisi, d'un sindicalisme ofensiu a un de defensiu...) als 80 es va capgirar la correlació de forces a nivell sindical. Una prova d'aquest canvi és que a les primeres eleccions sindicals (1978), a nivell d'Estat CCOO li treu 13 punts d'avantatge a UGT, que queden en només 2 punts dos anys més tard. La

---

<sup>21</sup> Castaño i Colomer, Josep. *CDC Debat*. Núm. monogràfic sindicalisme (agost, 1977). Pàg. 34.

<sup>22</sup> Entrevista amb Luís Fuertes.

progressió d'UGT farà que en el 1982 obtingui un avantatge de 3 punts respecte CCOO. En aquest procés la gran excepció continuarà sent Catalunya, on la CONC es mantindrà com a primera força sindical.

Malgrat que l'ideari de CDC tingui més punts en comú amb UGT que els que tenia amb CCOO, Convergència descartarà qualsevol intent d'aproximació al sindicat socialista per considerar que és la corretja de transmissió del PSC-PSOE.

## CNT (Confederació Nacional del Treball)

Aquesta central sindical va ser fundada a Barcelona l'any 1910. Si bé equiparava els termes regional i nacional a Catalunya i Espanya respectivament, no podem oblidar que el moviment llibertari de l'època bevia de les concepcions federalistes de Pi i Margall, arribant a l'extrem de tenir més nexes en comú amb el federalisme que amb l'anarquisme. Va ser precisament aquesta influència federalista la que propicià una major sensibilitat (que no identificació) de la CNT per la qüestió nacional en comparació amb la UGT. La reconstitució del sindicat s'inicia al 1975, després del desmantellament entre 1939 i 1952 de 14 comitès nacionals i 16 comitès regionals. La fita més destacada d'aquest procés de reconstitució té lloc el 29 de febrer de 1976, amb la celebració a Barcelona de l'Assemblea Confederal de Catalunya.

Durant l'etapa de la Transició, la CNT no pren part en cap acte de suport a les reivindicacions de caràcter nacional. L'explicació d'aquest posicionament la trobem en el comunicat del seu Comitè de Catalunya (Avui, 3-4-77) "*La CNT està a favor de l'autonomia del poble català perquè defensa el dret inviolable de tot poble o comunitat natural a la seva autonomia i a una articulació federativa en peu d'igualtat amb tots els pobles de la geografia ibèrica. La nostra posició és la de transitar en el procés democràtic, en allò que representa de positiu per a la llibertat dels pobles, però negant-nos a impulsar la consolidació de qualsevol forma de dominació estatal, tal com es propugna mitjançant l'Estatut i la Generalitat. La CNT està per l'autonomia de Catalunya i de tots els pobles ibèrics, però no lluita per l'Estatut, encara que no interferirà en els aspectes progressius que la lluita popular defensi*".



Una reflexió ideològica de més profunditat i lligada al federalisme històric de l'organització, la trobem a l'article "La Catalanitat de la CNT" a *Catalunya*, revista de l'opinió confederal de la CNT. (Època II, núm. 2, nov.1976), allà se'ns planteja que *"el catalanisme burgès ideològicament es fonamentava en un concepte ja tradicional de la societat en que s'acceptaven entitats estatals i per això formulava la seva reivindicació col·lectiva en el principi de que cada nació té dret a la formació d'un Estat. [...], el proletariat català fonamentava la seva catalanitat en el principi federatiu de la societat, que era el punt bàsic de la seva ideologia. [...] Seria un error greu creure que l'enfrontament històric entre la burgesia catalana i el proletariat català fou a causa del catalanisme. [...] El que els va enfrontar fou naturalment la lluita de classes. [...] La catalanitat d'una i altre classe social podia crear situacions conflictives quan una de les classes –això en particular passava en la burgesia tant la de dretes com la d'esquerres- se servia de la catalanitat, sentiment profundament arrelat en tot el nostre poble català, per a justificar o defensar els seus interessos de classe social"*. Encara que el Comunicat del Comitè de Catalunya no deixi cap porta oberta a la possibilitat que la CNT pugui comprometre's, a nivell pràctic, amb les lluites nacionals del moment històric que estem analitzant (Estatut, Generalitat...), l'article sobre la catalanitat de l'organització anarquista allunya qualsevol fantasma de lerrouxisme al seu interior.

CDC no es planteja cap relació (ni tan sols el diàleg formal) amb la CNT. Encara que no trobem prou referències explícites, sembla ser considerada com una opció veritablement nefasta per l'enquadrament sindical dels treballadors catalans. Les paraules d'Àngel Perera (diputats a Corts i membre de la Sectorial de Treballadors de CDC), en parlar dels lligams entre partits i sindicats, són una mostra quan expressa la *"por a que aquest aparellament entre sindicats i partits pugui desembocar en un moviment assembleari i anarquitzant per part dels obrers"*<sup>23</sup>.

## SOC (Solidaritat d'obriers de Catalunya)

Neix el 1958 amb el nom inicial de Solidaritat d'obriers cristians de Catalunya. Va ser impulsada pels sectors d'Unió Democràtica de Catalunya més avançats en l'àmbit social, comptant no només amb la participació d'antics militants de la Unió de

---

<sup>23</sup> *Convergència Democràtica*. Núm. 4 (31-I-1978). Pàg. 11.

Treballadors Cristians de Catalunya, sinó també amb alguns treballadors procedents de la CNT i la UGT. Uns quants anys més tard abandonà el seu caràcter confessional i es dedicà a una intensa tasca de formació de quadres sindicals. Seguint aquesta línia de treball, l'esforç que porta a terme la SOC entre els anys 62 i 63, tant a nivell organitzatiu com en la formació de quadres, comporta un creixement del sindicat, despuntant l'entrada al mateix de militants procedents de la HOAC. A nivell teòric, la SOC emmarca les seves reivindicacions (professionals i político-socials) en una perspectiva de canvi de les estructures, de cara a arribar a una *"societat fonamentada en la propietat col·lectiva dels mitjans de producció i de canvi, [...] la planificació vinculant descentralitzada [...] i l'estructuració de la societat en base autogestionària"*<sup>24</sup>. Pel que fa a la qüestió nacional, per la SOC tant l'alliberament nacional de Catalunya com l'emancipació dels treballadors són dos aspectes de la mateixa lluita per una democràcia política, econòmica i social. L'ideari de la central sindical en aquest sentit es podria expressar en els següents termes: *"La idea de que los trabajadores de Cataluña, todos los que vivimos y trabajamos, tenemos una realidad, unos condicionamientos, una tradición claramente diferenciada de los demás. Este hecho nacional lo hemos de plantear en nuestra lucha sindical, y por este motivo SOC actúa en Catalunya como nación y se coordina con otras organizaciones sindicales del resto del Estado español como del resto del mundo. Esta actitud, que creemos bastante aceptada actualmente, no lo era en el año 1958, cuando fue fundado SOC. [...] En aquel momento estaba en boga decir que el catalanismo era un hecho burgués. Afortunadamente el tiempo nos ha dado la razón"*<sup>25</sup>. Però només el compromís amb la defensa dels drets nacionals de Catalunya no garanteix, no obstant, la viabilitat orgànica del sindicat. Les paraules del Secretari General de Comissions Obreres de Catalunya per aquell període, José Luís López Bulla, poden resultar aclaridores: *"Si CC.OO hubiera sido un sindicato marginal, un sindicato aguerrido, un sindicato importante pero no determinante su fuerza nacional hubiera sido posiblemente nula, la prueba está en que hubo experiencias de hacer renacer sindicatos nacionales en Cataluña que fracasaron justamente porque no eran sindicatos determinantes. El caso del SOC, no solamente no se desarrolla sino que coincide su desaparición con la libertad sindical, lo cual no deja de ser como bastante paradójico, un grupo de personas empeñadas, valientes, sinceras,*

---

<sup>24</sup> Castaño i Colomer, Josep. *CDC Debat*. Pàg. 26.

<sup>25</sup> *Presente y futuro del sindicalismo en Catalunya. SOC, UGT, CONC, USO*. Barcelona: Editorial Laia, 1976. Pàg. 18.

*democráticas como la gente del SOC, cuando viene la democracia desaparecen. Por qué? Porque ya se conforma lo que es, diríamos, el panorama más convencional del sindicalismo europeo”<sup>26</sup>.*

A un nivell més pràctic, per tal de fer de contrapès a la força aclaparadora de la CONC, la SOC va formar part del projecte conjunt amb CNT i UGT de Catalunya per tirar endavant, el juliol de 1976, l'Aliança Sindical de Catalunya. Un organisme unitari de curta existència que no reeixí.

L'any 1977, la SOC celebra el seu IV Congrés (el primer després de la Dictadura), on aprova una declaració de principis que reitera el seu caràcter anticapitalista (proposant com a alternativa una democràcia econòmica i social basada en la socialització dels mitjans de producció)<sup>27</sup> i el seu compromís nacionalista (que inclou el conjunt dels Països Catalans)<sup>28</sup>.

La valoració que fa CDC del paper de la SOC és positiva en el sentit que en els darrers anys ha accentuat i reafirmat el seu caràcter de sindicat nacionalista, alhora que ha criticat les altres forces sindicals per la seva condició sucursalista. Però el propi partit no pot deixar de constatar el fracàs de la SOC, sindicat molt minoritari en comparació amb la resta de forces sindicals i amb dificultats per créixer en *"no haver aconseguit l'adhesió d'amplis sectors de treballadors autònoms, com, per exemple, al País Basc ho ha aconseguit un sindicat nacionalista com és ELA-STV"*<sup>29</sup>

---

<sup>26</sup> Entrevista amb José Luís López Bulla.

<sup>27</sup> *"Declaració de principis. 1er. Entenem el sindicalisme com una acció conjunta i organitzada, lliure i autònoma i solament al servei de la Classe Obrera, per a la defensa dels nostres drets econòmics i laborals, dirigida i orientada vers la substitució de la mentalitat i estructura capitalista en que vivim per una societat més justa, lliure i popular. [...] 3er. Refusem tota concepció capitalista de la societat, qualsevol que sigui la seva forma, ja que totes, amb un mètode o altre comporten l'explotació de l'home sobre altres homes. Així mateix, refusem també qualsevol classe de totalitarisme. 4rt. Propugnem una veritable democràcia econòmica i social, amb ple i autèntic predomini del treball sobre el capital, és a dir, una societat fonamentada en: la propietat col·lectiva (però no estatal) dels mitjans de producció, planificació vinculant descentralitzada i en base autogestionària. [...] 7è. Considerem el sindicat com un instrument de lluita de la Classe Obrera i afirmem que la vaga és l'arma insubstituïble de la lluita obrera contra l'opressió del capitalisme". Solidaritat. (Desembre, 1977). Pàg. 1.*

<sup>28</sup> *"8è. Afirmem la personalitat de Catalunya dins del conjunt nacional dels PP.CC i la vinculació de la lluita per l'alliberament de la nostra classe a la necessària conquesta de les llibertats nacionals". Ibídem.*

<sup>29</sup> *Convergència Democràtica. Núm. 4. Pàg. 5.*

## USO (Unió Sindical Obrera)

A inicis dels anys 60 a Astúries i al País Basc gent procedent del camp cristià (JOC, HOAC) i de la UGT posen en marxa una nova organització sindical, la USO, que s'estén per tot l'Estat col·laborant, en un principi, amb les CC.OO. La data de constitució de la USO a Catalunya és l'any 1965. A nivell ideològic es defineix com un sindicat d'orientació socialista, com la UGT, encara que vol diferenciar-se respecte a aquesta mantenint-se desvinculada de qualsevol partit polític i apostant per l'autogestió obrera. Això no vol dir que la USO rebutgi la participació obrera en la política; el que no accepta és que els seus dirigents hi tinguin alhora un càrrec directiu a nivell polític. Està organitzada a nivell de l'Estat però a Catalunya l'organització és autònoma, formant part des dels inicis –de la mateixa forma que CCOO- de l'Assemblea de Catalunya.

Una bona síntesi dels fonaments constitutius de la USO, així com del seu posicionament respecte el tema nacional, el fa el seu màxim dirigent a Catalunya durant el període de la Transició, Paco Giménez: *“Neix en els anys 60, perquè el moviment sindical no existia, era il·legal. La USO neix al País Basc de gent procedents de tres vessants, cristians de la HOAC, socialistes i anarquistes. Tenint en compte que ni la UGT ni la CNT no existien en aquella època. En l'any 1965 és a Catalunya quan comença a funcionar el sindicat. En aquella època el criteri del sindicat era partir de baix cap amunt, no de dalt a baix. L'estructura del sindicat era de la base a la coordinació. Es funcionava amb un sentit de la unitat dels pobles d'Espanya. Es a dir, es partia de la concepció d'un Estat amb diferents pobles”*<sup>30</sup>.

Pel que fa als trets característics del sindicat, Giménez apunta interessants matisos respecte les explicacions tradicionals sobre la USO: *“No hi havia cap concepte cristià, la carta fundacional del nostre sindicat és una carta aconfessional. Però la gent d'aquella època era comunista o era cristiana, en aquella època estem parlant. El plantejament del sindicat era socialista autogestionari i estava per la unitat de tots els sindicats en una gran confederació sindical de treballadors, estem parlant de la carta fundacional. El concepte del sindicat fins a l'any 80 es manté com a sindicat socialista*

---

<sup>30</sup> Entrevista amb Paco Giménez.

*autogestionari. Fins i tot en aquelles èpoques érem defensors de la línia autogestionària de Iugoslàvia”*<sup>31</sup>. Per sindicat socialista autogestionari, la USO entén una organització de treballadors “*que orienta su acción de cada día al logro de una nueva sociedad basada en la propiedad social de los medios de producción, las libertades democráticas, el federalismo político, la Autogestión en los distintos niveles de la vida productiva, económica y cultural*”<sup>32</sup>.

A causa de l'entrada de petits sindicats corporatius i territorials a finals de la dècada dels 70<sup>33</sup>, la USO va ser acusada de fer sindicalisme groc. Alhora, començaven a escampar-se els rumors de la bona sintonia existent entre el sindicat i Convergència Democràtica de Catalunya. Com a mostra tenim la publicació a la revista *La Calle* d'una notícia segons la qual el sindicat solucionaria la seva crisi interna i els seus problemes econòmics gràcies a l'entrada de militants convergents. En aquest cas concret, la USO va respondre dient que esperaven l'entrada de militants de tots el partits i no només de CDC<sup>34</sup>. Independentment de la veracitat d'aquesta mena de rumors, el cert és que en aquests anys comença a donar-se un apropament de posicionaments entre el sindicat d'origen cristià i el partit nacionalista, propiciat en bona mesura pels sindicalistes de la USO que militen políticament a Convergència. Bona prova d'això és l'article d'Àngel Buxó publicat a l'òrgan de la USO catalana, *Catalunya Obrera*, sobre les esmenes <<in voce>> a l'article 3er del projecte de Llei d'Acció Sindical. Després d'explicar que “*els que es diuen ser representants de la classe obrera pretenen esborrar del mapa tots els sindicats que els puguin fer ombra*”, Buxó elogia l'esmena presentada pel diputat de la Minoria Catalana Àngel Perera, on es proposava que “*els sindicats que disposin com a mínim d'un nombre d'afiliats, equivalent al 10% de la plantilla de l'empresa, podran constituir Seccions Sindicals dins la mateixa*”. L'article finalitzava amb una reflexió que evidenciava les simpaties polítiques de l'autor: “*Quina és l'esmena més democràtica? Treballador, com pots veure els que es dien [sic] ser els*

---

<sup>31</sup> *Ibíd.*

<sup>32</sup> *Tras el congreso LA USO FORTALECIDA . Comisión Ejecutiva [1978].*

<sup>33</sup> Un bon exemple seria el cas de la Unión Libre de Trabajadores (ULT), sindicat comarcal dels pobles d'Olesa de Montserrat, Abrera, Martorell i Esparreguera, amb 1.000 afiliats i 42 delegats als comitès d'empresa, que el 22 d'abril de 1978 va decidir ingressar a la USO. “¿ULT amarillos?”. A *Catalunya Obrera*. III època, núm. 1 (maig, 1978). Pàg. 2.

<sup>34</sup> “Contestando a la Revista <<La Calle>>”. A *Catalunya Obrera*. III època, núm. 5 (octubre, 1978). Pàg. 2.

*representants del món obrer solament pretenen controlar a la classe treballadora, però no defensar-la*”<sup>35</sup>.

Com a conseqüència de no estar vinculada a cap partit polític, la seva orientació ideològica i les seves maneres de fer, a principis dels 80, aquesta central sindical serà la protagonista principal de la iniciativa convergent dins del camp sindical.

### CONC (Comissió Obrera Nacional de Catalunya)

Al voltant de l'any 1962 neixen les Comissions Obreres, producte de la convergència de diferents grups i tendències dins del moviment obrer. La seva aparició a empreses, rams de la producció i fins i tot barris (recordem les Comissions de Barri com a precursors de les Associacions de Veïns) es produeix moltes vegades de forma espontània, i els seus militants combinaran la participació als organismes institucionals amb la reivindicació a peu de carrer. L'activisme dels seus membres resultarà clau per comprendre l'important increment del nombre de conflictes laborals que es produeix a partir de 1962.

Les CCOO representen l'expressió orgànica més característica de la nova classe obrera, actuant tant des de dins de l'OSE, com a la clandestinitat; fins que al 1967 el Tribunal Suprem les declarà una organització il·legal i començà la seva persecució política. Malgrat la repressió, les CCOO continuen apostant per la flexibilitat i el pragmatisme a nivell organitzatiu, adquirint progressivament el caràcter de <<moviment socio-polític>>.

L'any 1967 es crea la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC), organització que s'implicarà enormement en tota mena d'actes de reivindicació nacional catalana. Ens trobem, doncs, amb la plasmació orgànica dels plantejaments teòrics, o en paraules del dirigent de comissions J. M. Rodríguez Rovira, la concreció pràctica d'una idea: *"Las realidades nacionales deben tener también su expresión en el sindicalismo,*

---

<sup>35</sup> Buxó, Àngel. "UGT i CC.OO volen manegar les cireres". A *Catalunya Obrera*. III època, núm. 3 (juliol, 1978), Pàg. 6.

*tanto en los planteamientos como orgánicamente*"<sup>36</sup>. La importància atorgada a la qüestió nacional queda explicitada en les paraules del màxim responsable del moment de la CONC, José Luís López Bulla: "*Nosotros nunca consideramos que la cuestión nacional fuera un adjetivo que acompañara a lo que convencionalmente era el carácter más clásico de un sindicato, un sindicato como organización voluntaria, libre de los trabadores en nuestro lenguaje de clase, sino que, evidentemente, el carácter ontológico de aquel sujeto nuevo que surgía era descrito de <<claseynacional>> [...], no era posible en Cataluña un sindicato de clase fuerte si dentro del ser de clase no tuviera el hecho nacional, y viceversa, no podía ser nacional sino era de clase en nuestra concepción, lo cual no quiere decir que hubiera otros sindicatos y organizaciones que fueran de clase, que el hecho nacional les fuera poco relevante, como era el caso de UGT en aquellos tiempos*"<sup>37</sup>.

Cap el 1968 algunes de les tendències originàries de CCOO decideixen separar-se davant del fet de que els comunistes són àmpliament majoritaris dins dels òrgans directius. Tornant a la caracterització de CC.OO, hem de ressaltar que les CCOO no s'identifiquen amb el model d'un sindicat clàssic, sinó que es consideren "*un moviment socio-polític de treballadors, unitari, democràtic i independent, que intenta superar el nivell de la pura reivindicació econòmica per anar a una profunda transformació de les estructures*"<sup>38</sup>. Aquest model organitzatiu permetia gaudir a CCOO d'una gran capacitat mobilitzadora, però alhora patia un dèficit important a nivell d'estructura interna; ja que els activistes, aquells que lligaven contínuament la mobilització laboral a la lluita contra la Dictadura, eren una minoria.

Davant la proposta de sindicat unitari llançada per CCOO, segons Carme Molinero, "*el poder polític va estimular la divisió sindical amb l'objectiu d'afeblir l'acció sindical en el seu conjunt*"<sup>39</sup>. Això es visualitzà en que el govern, alhora que no abandonava la persecució contra els militants de CC.OO, permetia la celebració del XXX congrés de la UGT a Madrid l'abril de 1976. Les conseqüències de la consolidació d'UGT van arribar, com és lògic, a alterar substancialment el projecte sindical de CCOO, obligant a aquesta a constituir-se en un sindicat. Aquest procés va

---

<sup>36</sup> *El sindicalismo durante la Transición*. Pàg. 97.

<sup>37</sup> Entrevista amb J.L. López Bulla.

<sup>38</sup> Castaño i Colomer, Josep. *CDC Debat*. Pàg. 26.

<sup>39</sup> Molinero, Carme. Pàg. 37.

començar a veure la llum el juliol de 1976 a Barcelona, culminant amb la celebració del I Congrés Estatal a Madrid el juny de 1978. D'acord amb aquest canvi estratègia, a Catalunya va constituir-se la Confederació Sindical de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (novembre de 1976), en un acte realitzat de forma clandestina a l'Hospitalet de Llobregat.

L'opinió de CDC respecte la CONC es situa entre el reconeixement de Comissions com el sindicat amb més implantació i les acusacions d'ésser la corretja de transmissió del partit comunista.

### CSTC (Confederació Sindical de Treballadors de Catalunya)

A les acaballes de la transició, l'any 1979, el SOC, una part del CADCI (Centre Autonomista de Dependents del Comerç i la Indústria) de Lleida i els Col·lectius de Treballadors (CC.TT) van fer pública una crida anomenada <<Principis per obrir el procés de fusió i enfortiment del sindicalisme català>>, posant en marxa d'aquesta forma el procés que finalitzaria amb la constitució de la CSTC, entesa com un sindicat de classe, nacional, democràtic i internacionalista.

Després de les primeres converses i compromisos, els contactes es van ampliar i d'altres organitzacions sindicals minoritàries es van sumar al projecte: el SOFIS (Sindicat Obrer de la Fusta i el Suro) de Girona, el STG (Sindicat de Treballadors de la Garrotxa), el SUS (Sindicat d'Unitat Sanitària), el SUTA (Sindicat Unitari Treballadors d'Autoscoles), SAT (organització procedent de la CNT de Cassà de la Selva) i l'APPF (Associació Professional de Pompes Fúnebres). La comissió gestora encarregada de conduir el procés constituent va fixar la data del mes de juny de 1983 pel Congrés fundacional. A principis dels 80, la seva història anirà lligada als intents de CDC de vertebrar un important sindicat nacionalista.

### SQC (Sindicat de Quadres de Catalunya)

El Sindicat de Quadres de Catalunya va aparèixer a finals de la dècada dels 70 com a resultat d'una iniciativa de tècnics i quadres propers a Convergència Democràtica



de Catalunya. El SQC pretenia anar més enllà dels posicionaments corporativistes i la reivindicació econòmica, plantejant *“la transformació necessària de les empreses i de la mateixa societat”*<sup>40</sup>. Amb motiu del Consell Nacional del 11 desembre de 1984, el sindicat va aprovar una declaració de principis on definia el SQC com l’*“agrupament de persones assalariades –és a dir que treballen per compte d’altri- que té per finalitat la defensa dels seus interessos laborals, econòmics, socials i humans i la contribució a l’avenç de la societat cap a fites més altes de justícia i llibertat”*. Malgrat les limitacions que implica el seu propi nom, en aquesta declaració el SQC posa de manifest la seva voluntat d’obrir-se a nous sectors i col·lectius de treballadors: *“El SQC va néixer com a sindicat de quadres (assalariats amb responsabilitats científiques, tècniques, de gestió i/o de personal), però amb una voluntat no corporativista ni elitista, sinó de plena solidaritat amb la resta dels treballadors. La manca de sindicats d’àmbit general amb un estil i una filosofia semblants a les del SQC ha fet que, sense renunciar a la defensa dels quadres –que formen un bloc d’interessos amb la resta dels treballadors- esdevingués, malgrat l’aparent contradicció del nom, un sindicat de tots els treballadors”*<sup>41</sup>.

L’àmbit d’actuació del sindicat era el principat de Catalunya, establint un curiós principi de solidaritat nacional. Encara que no renegava, formalment, de la solidaritat internacionalista dins del moviment obrer, partia d’una concepció de la solidaritat basada en cercles concèntrics, *“de manera que la seva intensitat és directament proporcional a la proximitat geogràfica”*. Arran d’aquest plantejament, quan els treballadors catalans entren en competència amb els treballadors de la resta de l’Estat o d’altres països pel manteniment o la creació de llocs de treball, pel SQC *“és clara, doncs, la impossibilitat de ser fidel a uns i altres i de defensar, alhora, els interessos d’uns i altres”*<sup>42</sup>. La vella consigna “Treballadors del món, uniu-vos” havia passat a millor vida.

Aquest sindicat, creat per l’entorn de CDC i mantingut gràcies als recursos humans i materials del propi partit, participarà a totes les operacions sindicals de CDC durant la dècada dels 80. Malgrat la seva vinculació amb Convergència, les relacions

---

<sup>40</sup> SQC *El Sindicat de Quadres de Catalunya*. (1981).

<sup>41</sup> *Sindicat de Quadres de Catalunya. Definició i principis*. (1984).

<sup>42</sup> *Ibidem*.

entre els dirigents de quadres i els responsables d'aplicar la política sindical convergent estaran marcades per les contínues desavinences.

## CSC (Confederació Sindical de Catalunya)

L'any 1986 l'acord entre la Confederació Sindical de Treballadors de Catalunya i el Sindicat Quadres de Catalunya, va donar lloc al naixement de la Confederació Sindical de Catalunya (CSC), organització que es va presentar a les eleccions sindicals d'aquell any i que va realitzar el seu congrés constituent els dies 1 i 2 de maig de 1987, amb la incorporació del Sindicat de Contramestres del Tèxtil Ràdium i el Sindicat dels Empleats de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (SECPB). La CSC es presentava com *“l'organització de treballadors assalariats (o membres de col·lectius en recerca del primer treball o jubilats) per a la defensa dels seus drets i dels seus interessos i per a la millora de les seves condicions laborals i socials i de la seva qualitat de vida, en la perspectiva d'una societat justa, solidària i humana que permeti el desenvolupament integral de la persona”*. El seu àmbit d'actuació es limitava a Catalunya, *“sense renunciar, però, a estendre'l –quan les condicions sociopolítiques ho facin factible- a la resta dels Països Catalans”* i compromentent-se amb el redreçament i la reconstrucció nacional. Dins d'aquesta concepció del sindicalisme nacional, la Confederació pretenia adreçar-se a aquells treballadors que assumien com a propi *“l'objectiu de constituir un sindicalisme [...] que serveixi d'instrument a la Nació Catalana en el camí de la seva plena sobirania”*<sup>43</sup>.

Com a pràctica sindical, la CSC apostava pel diàleg i la negociació, sense renunciar a mesures més dràstiques davant posicionaments intransigents; i defensava la intervenció dels treballadors en la gestió de l'empresa, *“una intervenció que sigui real i efectiva, no contemplada com una concessió, sinó com un dret dels treballadors a decidir sobre aquelles qüestions que afecten el seu entorn laboral i social”*<sup>44</sup>.

---

<sup>43</sup> CSC. *Què és la CSC?*. (1986).

<sup>44</sup> *Declaració Programàtica CSC*. (1987).

La CSC serà la l'intent més seriós d'unitat sindical, propiciat per Convergència Democràtica de Catalunya, que arribi a materialitzar-se amb èxit. De totes formes, l'èxit durarà ben poc. Un any després del congrés constituent, el sindicat es trencarà en dos.

Un cop repassat el mapa sindical català i la seva relació amb la qüestió nacional, podem afirmar que durant les dècades dels 70 i 80 les centrals sindicals més importants de Catalunya (amb l'excepció de la CNT) reconeixen explícitament la personalitat nacional de Catalunya i el dret d'aquesta a l'autogovern. D'acord amb aquesta coincidència respecte la qüestió nacional, el 2 d'abril 1977 quatre centrals sindicals (CCOO, UGT, USO, i SOC) organitzen, dins l'àmbit del Congrés de Cultura Catalana, un gran míting de treballadors al Palau d'Esports de Barcelona per tal de manifestar la seva adhesió a l'Estatut d'Autonomia.

### **1.3. Les eleccions sindicals**

El present apartat tracta d'aportar una sèrie de dades i materials que puguin ser d'utilitat per comprendre la configuració, i posterior evolució, del mapa sindical al nostre país des de finals de la dècada dels 70 fins a l'any 1990. En primer lloc aportem els resultats de les cinc grans convocatòries electorals dins del món sindical (1978, 1980, 1982, 1986, 1990). La diferència en els períodes electorals ve determinada per l'aprovació de la <<Ley Orgánica de Libertad Sindical (L.O.11/1985)>>, que estableix una vigència de quatre anys per als càrrecs sindicals electes. Les estadístiques electorals dels quadres fan referència als percentatges de representació sindical obtinguts per cada organització, i dins d'aquests percentatges s'inclouen tant els delegats de personal com els representants als comitès d'empresa. S'han privilegiat en tot moment les dades que concretaven la representació sindical a nivell comarcal<sup>45</sup>.

A continuació s'ofereix una breu descripció del mapa industrial català a partir del nombre d'establiments i persones ocupades en la indústria per grans sectors, la dimensió dels establiments segons el nombre de persones ocupades i el nombre de treballadors segons la dimensió dels establiments. Després es realitza un seguiment de com han anat evolucionant els resultats electorals a les diferents regions industrials.

---

<sup>45</sup> Els percentatges electorals fan referència a la representació sindical obtinguda.

1.3.1. Les primeres eleccions sindicals democràtiques (1978): Comissions Obreres hegemòniques

	<b>CC.OO</b>	<b>UGT</b>	<b>USO</b>	<b>CSUT</b>	<b>CNT</b>	<b>No afiliats</b>	<b>Altres</b>
<b>CATALUNYA<sup>46</sup></b>	13882 (56'1%)	6118 (24'7%)	877 (3'5%)	428 (1'7%)	222 (0'9%)	2862 (11'6%)	360 (1'4%)

A les primeres eleccions sindicals democràtiques, Comissions Obreres recull els fruits de la llarga lluita contra la Dictadura i per la millora de les condicions laborals dels treballadors. Els resultats parlen per si mateixos. A Catalunya la CONC obté 13.882 delegats, xifra que equival al 56'1% de la representació sindical. A molta distància trobem a la UGT, amb 6.118 representants i un 24'7%. Després vindrien els sindicats minoritaris com la USO, amb 877 delegats (3'5%); la CSUT 428 delegats (1'7%) i la CNT amb 222 representants (0'9%). Els no afiliats, computats globalment, constituïrien la tercer força (11'6%) en un mapa sindical hegemonitzat per Comissions Obreres. En l'anàlisi dels resultats electorals per comarques, tot i que podem comprovar el grau d'implantació territorial dels diferents sindicats, la manca de dades completes sobre aquestes primeres eleccions no ens permetrà conèixer amb exactitud la distribució comarcal dels "No afiliats".

**BARCELONA<sup>47</sup>**

	<b>CC.OO</b>	<b>UGT</b>	<b>USO</b>
<b>Alt Penedès</b>	35'7%	12'8%	34'5%
<b>Anoia</b>	43'1%	43'1%	---
<b>Bages</b>	67'6%	17'6%	---
<b>Baix Llobregat</b>	63%	19'6%	---
<b>Barcelonès</b>	62'3%	20'1%	---
<b>Berguedà</b>	49'3%	32'4%	7%
<b>Garraf</b>	44'8%	32'5%	---
<b>Maresme</b>	71'1%	13'3%	---
<b>Osona</b>	45'9%	27'1%	12'8%
<b>Vallès Occidental</b>	67'6%	11'8%	7'1%
<b>Vallès Oriental</b>	63'9%	17%	---
<b>BARCELONA<sup>48</sup></b>	<b>16451 (43%)</b>	<b>6453 (17%)</b>	<b>1066 (3%)</b>

<sup>46</sup> Resultats globals a tot Catalunya a data de 5 de maig de 1978, extrets de *Lluita obrera*. Núm. 6 (15 – V – 1978). Pàg. 12. Les dades extretes de *La cultura política dels treballadors a Catalunya. Estudi sobre les eleccions sindicals (1944-1987)*, de Jordi Estivill i Josep Maria de la Hoz (Barcelona: Fundació Jaume Bofill, Edicions La Magrana, 1988) difereixen considerablement d'aquestes i són les següents, CC.OO: 19.019 (42%); UGT: 7.791 (17%); USO: 1.333 (3%).

<sup>47</sup> Resultats per comarques (només amb percentatges) a data de 17 de març de 1978, obtinguts de *Lluita obrera*. Núm. 4 (15/30 – III – 1978). Pàg. 6.

La majoria de Comissions és sòlida a gairebé totes les comarques barcelonines. Els resultats són espectaculars al Bages (67'6%), Baix Llobregat (63%), Barcelonès (62'3%), Maresme (71'1%), Vallès Occidental (67'6%) i Vallès Oriental (63'9%). Les xifres de la CONC també són molt bones a les comarques del Berguedà (49'3%), Garraf (44'8%) i Osona (45'9%). La resta de centrals sindicals són incapaces de guanyar a cap comarca de la província de Barcelona, assolint com a màxim dos virtuals empats a l'Alt Penedès (CC.OO 35'7%, USO 34'5%) i l'Anoia (CC.OO 43'1%, UGT 43'1%).

## TARRAGONA

	<i>CC.OO</i>	<i>UGT</i>	<i>USO</i>	<i>No afiliats</i>
<b>Alt Camp</b>	75%	15'4%	---	---
<b>Baix Camp</b>	68'4%	---	14'6%	---
<b>Baix Ebre</b>	100%	---	---	---
<b>Baix Penedès</b>	84'6%	15'4%	---	---
<b>Conca de Barberà</b>	84%	---	---	16%
<b>Montsià</b>	81'9%	6%	---	---
<b>Priorat</b>	80%	---	---	20%
<b>Ribera d'Ebre</b>	59'4%	21'8%	---	---
<b>Tarragonès</b>	56'7%	15'2%	10'5%	16'3%
<b>Terra Alta</b>	75%	---	----	25%
<b>TARRAGONA</b>	<b>1222 (39%)</b>	<b>345 (12%)</b>	<b>166 (6%)</b>	<b>[Desconegut]</b>

A Tarragona Comissions també arrasa en número de delegats. Els 1.222 representants obtinguts i el 39% de representació sindical assolit a tota la província, es reparteixen en percentatges iguals o superiors al 80% al Baix Ebre, Baix Penedès, Conca de Barberà, Montsià i Priorat. Amb els seus 345 delegats, UGT es col·loca com a segona força sindical, tot i que a molt lluny de CC.OO. Bona mostra de l'enorme distància existent entre primer i segon és que la UGT no obté representació a cinc comarques: Baix Camp, Baix Ebre, Conca de Barberà, Priorat i Terra Alta. Per la seva banda la USO només treu delegats al Baix Camp (amb el 14'6% de la representació) i al Tarragonès (10'5%). Les dades relatives als no afiliats són significatives a les quatre comarques on treuen representació, Conca de Barberà (16%), Priorat (20%), Tarragonès (16'3%) i Terra Alta (25%).

<sup>48</sup> Resultats per províncies extrets de *La cultura política dels treballadors a Catalunya. Estudi sobre les eleccions sindicals (1944-1987)*. Com es pot comprovar, especialment en el cas de Tarragona i Girona, difereixen sensiblement del que seria la mitjana dels resultats comarcals.

## GIRONA

	<i>CC.OO</i>	<i>UGT</i>	<i>USO</i>	<i>CSUT</i>
<b>Alt Empordà</b>	84%	9'6%	---	---
<b>Baix Empordà</b>	59'3%	29'6%	---	---
<b>Cerdanya</b>	100%	---	---	---
<b>Garrotxa</b>	11'5%	60'8%	---	15'7%
<b>Gironès</b>	51'8%	19'3%	14'4%	---
<b>Pla de l'Estany<sup>49</sup></b>	---	---	---	---
<b>Ripollès</b>	47'4%	42'7%	---	---
<b>Selva, La</b>	62'3%	26'4%	---	---
<b>GIRONA</b>	<b>944 (39%)</b>	<b>717 (30%)</b>	<b>70 (3%)</b>	<b>[Descon.]</b>

A Girona les diferències entre Comissions i UGT són considerablement menors. Encara que el primer sindicat de Catalunya treu nou punts percentuals a la segona central, amb resultats extraordinaris a l'Alt Empordà (84%) i la Cerdanya (100%); la UGT aconsegueix guanyar a una de les comarques (Garrotxa, amb el 60'8%) i frega l'empat a una altra (Ripollès, amb el 42'7%). La resta de sindicats només tenen representació al Gironès (USO, 14'4%) i la Garrotxa (CSUT, 15'7%).

## LLEIDA

	<i>CC.OO</i>	<i>UGT</i>	<i>USO</i>	<i>CSUT</i>	<i>Altres</i>	<i>No afiliats</i>
<b>Alt Urgell</b>	---	---	---	---	---	---
<b>Alta Ribagorça</b>	---	---	---	---	---	---
<b>Garrigues, Les</b>	---	---	---	---	---	---
<b>Noguera, La</b>	80'4%	7'2%	---	---	---	---
<b>Pallars Jussà</b>	---	---	---	---	---	---
<b>Pallars Sobirà</b>	100%	---	---	---	---	---
<b>Pla d'Urgell</b>	---	---	---	---	---	---
<b>Segarra</b>	61'8%	22'1%	---	---	---	---
<b>Segrià</b>	88%	9'1%	---	---	---	---
<b>Solsonès</b>	---	91'7%	---	---	---	---
<b>Urgell</b>	28'6%	47'6%	9'5%	9'5%	---	---
<b>Val d'Aran</b>	69'2%	---	---	---	---	30'8%
<b>LLEIDA</b>	<b>502 (37%)</b>	<b>276 (21%)</b>	<b>31 (2%)</b>	<b>[Descon.]</b>	<b>[Descon.]</b>	<b>[Descon.]</b>

<sup>49</sup> No existeix l'any 1978. Es crea, juntament amb Alta Ribagorça i Pla d'Urgell, l'any 1988. Llei 5/1988 (28 de març). DOGC 16 de maig de 1988.

A les terres de Lleida es repeteix en certa mesura el mapa sindical dibuixat a la província de Girona. Comissions és la guanyadora indiscutible de les eleccions sindicals, però a diferència de les comarques de Barcelona i Tarragona, les distàncies entre CC.OO (37%) i UGT (21%) no són tan espectaculars. El predomini de CC.OO, que és quasi absolut a La Noguera (80'4%), Pallars Sobirà (100%) i el Segrià (88%); té els seus punts febles al Solsonès i l'Urgell, on la UGT es posa per davant amb uns percentatges del 91'7% i el 47'6% respectivament. Pel que fa als sindicats minoritaris, aquests només aconseguen obtenir representació a una de les comarques, l'Urgell. Tant l'USO com la CSUT arriben al 9'5% en aquesta comarca. Per últim hem de ressaltar el 30'8% dels no afiliats a la Val d'Aran.

### 1.3.2 Les eleccions sindicals de 1980: La forta irrupció d'UGT

	CC.OO	UGT	USO
CATALUNYA <sup>50</sup>	36%	26%	8'5%

A les eleccions de 1980 la superioritat de Comissions Obreres a Catalunya continuava sent clara. Els 10 punts percentuals d'avantatge que treia sobre el segon sindicat del país confirmaven la forta implantació de Comissions dins del moviment obrer català, però UGT retallava considerablement les diferències, encetant una progressió ascendent que no s'aturaria aquí. En aquestes eleccions, a més, USO es situava a un pas d'esdevenir sindicat majoritari, fregant la barrera del 10%, una situació que no tornarà a donar-se mai més.

---

<sup>50</sup> Les estadístiques electorals de 1980 s'han extret del llibre de Jordi Estivill i Josep Maria de la Hoz *La Cultura política dels treballadors a Catalunya. Estudi sobre les Eleccions Sindicals 1944-1987*. La citada publicació, respecte a les eleccions sindicals de 1980, només recull els resultats dels tres sindicats majoritaris. Les estadístiques de les següents convocatòries electorals provenen de publicacions oficials del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya. Aquest Departament no va editar cap publicació sobre l'any 1980, i a la publicació sobre l'any 1982 *Eleccions Sindicals. Període: 1 de gener de 1981 al 31 de desembre de 1982*, fa el següent esment: "Conscientment no es desenvolupa una anàlisi de l'estructura sindical, ni de l'evolució de la representació sindical dels anys 1978 i 1980, per considerar-se que ho han de fer les centrals sindicals i els professionals interessats per la realitat sindical". *Eleccions Sindicals. Període: 1 de gener de 1981 al 31 de desembre de 1982*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Treball, Secretaria General, 1983. Pàg. 10.

## BARCELONA

	CC.OO	UGT	USO
Alt Penedès	24%	24%	9%
Anoia	28%	35%	2%
Bages	31%	37%	1%
Baix Llobregat	47%	19%	5%
Barcelonès	35%	25%	6%
Berguedà	23%	33%	10%
Garraf	31%	40%	7%
Maresme	44%	22%	9%
Osona	25%	24%	21%
Vallès Occidental	43%	18%	9%
Vallès Oriental	41%	16%	9%
<b>BARCELONA</b>	<b>37%</b>	<b>25%</b>	<b>8'5%</b>

A Barcelona CC.OO, amb un 37% de la representació de la província, és la primera força sindical amb una diferència important respecte UGT (12 punts). Comissions guanya a les comarques de Baix Llobregat, Barcelonès, Maresme, Osona, Vallès Occidental i Vallès Oriental. Tot i que UGT es fa amb la victòria a les comarques de l'Anoia, Bages, Berguedà i Garraf, el nombre d'electors en aquestes zones no es prou significatiu com per posar en perill l'hegemonia de Comissions a la província. La USO, amb un 8'5% global, obté bons resultats parcials a Osona (21%), Alt Penedès, Berguedà, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental (amb un percentatge al voltant del 10% a totes cinc).

## TARRAGONA

	CC.OO	UGT	USO
Alt Camp	40%	17%	22%
Baix Camp	23%	17%	40%
Baix Ebre	41%	16%	22%
Baix Penedès	23%	61%	4%
Conca de Barberà	43%	5%	11%
Montsià	52%	19%	2%
Priorat	20%	40%	20%
Ribera d'Ebre	42%	18%	20%
Tarragonès	33%	17%	12%
Terra Alta	-	-	100%
<b>TARRAGONA</b>	<b>33%</b>	<b>22%</b>	<b>17%</b>



A Tarragona Comissions també guanya amb autoritat. Més concretament, guanya a 6 de les 10 comarques, amb resultats per sobre del 40% al Baix Ebre, Conca de Barberà, Montsià i Ribera d'Ebre. La UGT obté el triomf al Baix Penedès i el Priorat. Tarragona es caracteritzarà, des de bon començament de la dècada dels 80, com el territori amb més implantació de la USO. Així ho demostra el 17% aconseguit a la província, arribant fins i tot a aconseguir victòries comarcals, com les del Baix Camp (40%) i la Terra Alta (100%).

## GIRONA

	CC.OO	UGT	USO
Alt Empordà	28%	43%	5%
Baix Empordà	32%	51%	1%
Cerdanya	---	---	---
Garrotxa	16%	41%	1%
Gironès	23%	36%	6%
Pla de l'Estany	---	---	---
Ripollès	24%	52%	3%
Selva, La	33%	34%	1%
<b>GIRONA</b>	<b>26%</b>	<b>39%</b>	<b>3%</b>

A Girona Comissions no és capaç de repetir els magnífics resultats de les anteriors províncies. Aquí la UGT guanya a totes les comarques. Només a La Selva, CC.OO està a prop d'empatar amb la UGT, però a la resta les distàncies entre primer i segon són clares. La USO té una presència testimonial a la província Girona amb el 3% de la representació. El Gironès és l'única comarca on passa la barrera del 5%.

## LLEIDA

	CC.OO	UGT	USO
Alt Urgell	24%	33%	---
Alta Ribagorça	---	---	---
Garrigues, Les	29%	44%	20%
Noguera, La	54%	18%	23%
Pallars Jussà	49%	40%	2%
Pallars Sobirà	5%	52%	---
Pla d'Urgell	---	---	---
Segarra	55%	22%	6%
Segrià	32%	33%	6%
Solsonès	---	90%	6%
Urgell	19%	47%	18%
Val d'Aran	33%	33%	---
<b>LLEIDA</b>	<b>32%</b>	<b>33%</b>	<b>8%</b>

A Lleida els percentatges globals es troben molt ajustats. Tot i que guanya UGT (33%), la diferència respecte CC.OO es de només un punt. A nivell comarcal la UGT aconsegueix la victòria a l'Alt Urgell, Les Garrigues, Pallars Sobirà, Segrià, Solsonès i Urgell. Per la seva banda Comissions es col·loca com a central sindical capdavantera a La Noguera, Pallars Jussà i Segarra. La USO treu un significatiu 8% provincial, amb resultats molt destacats a Les Garrigues (20%), La Noguera (23%) i Urgell (18%).

### 1.3.3 Les eleccions sindicals de 1982: La CONC resisteix i manté el primer lloc

	CC.OO	UGT	USO	CUSTC	CSTC	No afil.	Altres
CATALUNYA <sup>51</sup>	38'36%	30'29%	3'81%	0'87%	0'77%	21'99%	3'91%

En aquestes eleccions Comissions continua al capdavant amb el 38'36% de la representació dels treballadors, resistint l'embranchada d'UGT, que es situa com a primer sindicat a Espanya. Aquest sindicat obté a Catalunya un més que meritori percentatge del 30'29%, però encara resta lluny de les xifres de la CONC. La USO pateix un important descens en els seus resultats, en comparació amb l'any 1980, i només

<sup>51</sup> Dades extretes d'*Eleccions Sindicals. Període: 1 de gener de 1981 al 31 de desembre de 1982. Generalitat de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Treball, Secretaria General, 1983.

aconsegueix el 3'81%, allunyant-se quasi definitivament del seu objectiu d'esdevenir sindicat representatiu. El sindicalisme nacionalista, representat per la CSTC, s'ha de conformar amb el quart lloc, amb un 0'77% de les representació, sent superat per l'efímera CUSTC (Coordinadora para la Unidad Sindical y de los Trabajadores de Cataluña) amb un 0'87%. La xifra dels no afiliats (21'99%) posa de manifest que encara hi ha importants sectors del moviment obrer als quals les organitzacions de treballadors no són capaces d'arribar.

## BARCELONA

	CC.OO	UGT	USO	CSTC	No afiliats	Altres
Alt Penedès	25'39%	17'69%	9'62%	5'38%	22'69%	19'23%
Anoia	36'58%	35'10%	2'06%	---	25'37%	0'89%
Bages	36'10%	44'55%	---	---	15'89%	3'46%
Baix Llobregat	47'30%	27'55%	1'21%	---	21'57%	2'37%
Barcelonès	38'25%	27'94%	2'35%	0'75%	24'66%	6'80%
Berguedà	19'05%	53'74%	8'84%	---	17'69%	0'68%
Garraf	33'46%	47'36%	4'14%	---	12'78%	2'26%
Maresme	40'84%	30'73%	6'64%	2'21%	17'58%	2'00%
Osona	29'22%	34'91%	4'75%	2'61%	21'62%	6'89%
Vallès Occidental	45'85%	23'49%	5'08%	0'03%	22'03%	3'52%
Vallès Oriental	39'53%	25'16%	3'04%	---	28'51%	3'76%
<b>BARCELONA</b>	<b>40'05%</b>	<b>28'16%</b>	<b>2'99%</b>	<b>0'63%</b>	<b>23'34%</b>	<b>4'83%</b>

A la província de Barcelona CC.OO guanya a les comarques de l'Alt Penedès, Anoia, Baix Llobregat, Barcelonès, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental. S'ha de fer un esment especial de la diferència que treu a la UGT (la segona força sindical a totes aquestes comarques) al Barcelonès, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental, tant per la distància percentual (més de 10 punts) com per l'elevat nombre de representants sindicals que corresponen a aquestes demarcacions. La UGT per la seva banda guanya a les comarques de Bages, Berguedà, Garraf i Osona. Les zones on la distància amb CC.OO és més gran són Berguedà i Garraf. La tercera força sindical de la província és la USO que treu els seus millors resultats a l'Alt Penedès (9'62%), Berguedà (8'84%) i el Maresme (6'64%), tot i que sempre a una gran distància dels dos grans. La CSTC per la seva banda només té una presència testimonial al Barcelonès i el Vallès Occidental (on no arriba ni a l'1%), una mica més de força al Maresme i Osona (on es situa entre el 2% i el 3%), i un únic resultat destacat a l'Alt Penedès, on treu un 5'38%. A la província de Barcelona s'ha de fer esment del cas de la CUSTC, que en

treure l'1'03% de representació sindical es col·loca, no només com a quarta força sindical a la província, sense comptabilitzar els no afiliats; sinó també com a quarta força a tot Catalunya (0'87%). El fet que a la resta de províncies sigui superada per la CSTC i que desaparegui a la resta de convocatòries electorals, ha fet que no sigui inclosa al quadre general de resultats electorals amb apartat propi. De cara a veure l'evolució de les opcions minoritàries del mapa sindical català, resulta més interessant fer el seguiment de la CSTC, tant pel paper que juga la seva successora (la CSC) com pels debats que l'envolten, que de l'efímera CUSTC. Continuant amb el repàs electoral, el percentatge de representants no afiliats a cap sindicat és elevat a totes les comarques de Barcelona (més del 15% en tots els casos excepte el Garraf, passant del 20% en molts d'ells). La presència d'altres forces sindicals minoritàries és important a les comarques de l'Alt Penedès (on quasi arriba al 20%), Barcelona i Osona (ambdós llocs amb uns percentatges superiors al 6%).

## TARRAGONA

	CC.OO	UGT	USO	CSTC	No afiliats	Altres
Alt Camp	41'35%	31'73%	5'77%	---	21'15%	---
Baix Camp	31'26%	23'63%	27'69%	---	12'17%	5'25%
Baix Ebre	43'31%	24'41%	17'32%	---	11'81%	3'15%
Baix Penedès	44'18%	34'88%	2'33%	---	16'28%	2'33%
Conca de Barberà	46'43%	3'57%	25'00%	---	17'86%	7'14%
Montsià	46'67%	38'67%	1'33%	---	13'33%	---
Priorat	---	---	---	---	---	---
Ribera d'Ebre	48'57%	21'43%	10'00%	---	20'00%	---
Tarragonès	36'97%	27'77%	7'08%	1'34%	19'09%	7'75%
Terra Alta	---	---	---	---	---	---
<b>TARRAGONA</b>	<b>37'79%</b>	<b>26'61%</b>	<b>13'13%</b>	<b>0'60%</b>	<b>16'77%</b>	<b>5'1%</b>

A la província de Tarragona CC.OO guanya a totes les comarques. Les zones on la distància amb la segona força sindical es major són Baix Ebre (quasi 20 punts), Conca de Barberà, on treu 21'43 punts al seu immediat perseguidor, en aquest cas la USO; i Ribera d'Ebre, amb una diferència respecte el segon de més de 25 punts. La UGT, segona força sindical de la província, certifica la seva segona posició a l'Alt Camp, Baix Ebre, Baix Penedès, Montsià, Ribera d'Ebre i Tarragonès. D'aquests territoris destaquen els resultats obtinguts al Baix Penedès (34'88%) i a Montsià

(38'67%), tot i que sempre a una distància considerable de CC.OO. En aquesta província USO aconsegueix enfilarse com a segon sindicat a dos comarques, Baix Camp (27'69%) i Conca de Barberà (25%). A les comarques de Baix Ebre i Ribera d'Ebre obté uns significatius 17'32% i 10% respectivament. La CSTC només aconsegueix representació, i molt minsa, al Tarragonès (1'34%). El grup dels no afiliats aplega un volum més que considerable de representants sindicals però, en comparació amb les comarques barcelonines, experimenta un lleuger descens. Els seus resultats anirien des del 10-15% (com al Baix Camp, Baix Ebre i Montsià) fins a percentatges al voltant del 20% (com l'Alt Camp, Ribera d'Ebre i Tarragonès). Dins del que serien petits sindicats d'àmbit local i sectorial només val la pena remarcar els percentatges que obtenen a indrets com la Conca de Barberà i el Tarragonès, on sobrepassen el 7% de la representació.

## GIRONA

	CC.OO	UGT	USO	CSTC	No afiliats	Altres
Alt Empordà	54'06%	24'32%	9'46%	1'35%	10'81%	---
Baix Empordà	39'53%	48'27%	---	1'16%	9'88%	1'16%
Cerdanya	---	100%	---	---	---	---
Garrotxa	16'73%	65'12%	1'42%	3'56%	13'17%	---
Gironès	26'88%	41'79%	5'53%	3'99%	17'67%	4'14%
Pla de l'Estany	---	---	---	---	---	---
Ripollès	25'14%	60'33%	---	---	12'85%	1'68%
Selva, La	34'21%	39'14%	---	4'28%	19'74%	2'63%
<b>GIRONA</b>	<b>28'01%</b>	<b>48'01%</b>	<b>2'86%</b>	<b>3'11%</b>	<b>15'65%</b>	<b>2'36%</b>

Girona és una de les províncies on es trenca, de totes totes, l'hegemonia sindical de CC.OO, com a primer sindicat de Catalunya. En aquest àmbit territorial UGT guanya a totes les comarques amb una única excepció, l'Alt Empordà, on CC.OO obté, no obstant, un magnífic resultat (54'06%). A la resta de comarques tarragonines UGT esdevé la primera central sindical, despuntant els seus resultats a la Garrotxa i el Ripollès (amb més del 60% de la representació sindical a la comarca), i l'espectacular 100% obtingut a la Cerdanya. Aquest últim resultat, és una dada més impactant a nivell visual que significativa a nivell sindical. La raó és molt senzilla, Cerdanya només tenia 9 representats elegibles, dels quals es van escollir 7, una xifra que no suposa cap canvi en els correlacions de força del mapa sindical català, tant a nivell provincial com a

nivell nacional. La USO només treu representació a tres de les comarques gironines: Alt Empordà, la Garrotxa i el Gironès; tot i que en el primer cas, l'Alt Empordà, obté un meritori 9'46%. Girona és sense cap mena de dubte la província de Catalunya on la CSTC treu uns millors resultats, amb presència a l'Alt Empordà, Baix Empordà, la Garrotxa, Gironès i La Selva, però aquest fet no és suficient per arribar a la forquilla del 5% en cap cas. A banda de La Selva, on la CSTC arriba al 4'28%, el recolzament obtingut per part dels treballadors a la resta de les comarques esmentades ni tan sols arriba al 4%. Pel que fa als no afiliats, tot i mantenir-se en quotes importants, continua amb la seva lenta disminució. Una dada és prou il·lustrativa a aquest respecte, a cap comarca gironina arriben al 20%. Per últim, els sindicats més petits no gaudeixen d'un suport significatiu a cap de les comarques, amb excepció del Gironès, on assoleixen entre tots un percentatge del 4'14%.

## LLEIDA

	CC.OO	UGT	USO	CSTC	No afiliats	Altres
Alt Urgell	1'47%	70'60%	10'29%	---	8'82%	8'82%
Alta Ribagorça	---	---	---	---	---	---
Garrigues, Les	23'08%	66'66%	5'13%	--	5'13%	---
Noguera, La	33'34%	27'16%	29'63%	---	8'64%	1'23%
Pallars Jussà	30'51%	50'84%	1'70%	---	1'70%	15'25%
Pallars Sobirà	---	100%	---	---	---	---
Pla d'Urgell	---	---	---	---	---	---
Segarra	18'92%	48'64%	5'41%	---	27'03%	---
Segrià	29'61%	39'23%	4'89%	0'42%	18'85%	7'00%
Solsonès	---	100%	---	---	---	---
Urgell	14'55%	73'63%	3'64%	---	6'36%	1'82%
Val d'Aran	50'00%	37'50%	---	---	12'50%	---
<b>LLEIDA</b>	<b>24'87%</b>	<b>48'42%</b>	<b>6'37%</b>	<b>0'25%</b>	<b>14'35%</b>	<b>5'74%</b>

A Lleida, UGT torna a imposar-se clarament sobre CC.OO a gairebé totes les comarques, arribant en alguns casos a assolir uns resultats espectaculars (70'60% a l'Alt Urgell, 66'66% a Les Garrigues, 73'63% a Urgell i 100% al Pallars Sobirà i el Solsonès) que s'han de contextualitzar en funció del menor nombre de persones que treballen en aquestes demarcacions territorials. Tot i això, els resultats no deixen de ser significatius. El fet que CC.OO, el sindicat més representatiu del país, no obtingui cap mena de representació ni a Pallars Sobirà, ni al Solsonès, i només un 1'47% a l'Alt Urgell, evidencia les dificultats per arrelar el seu discurs a les terres de Lleida. Les

comarques on CC.OO obté uns millors resultats són, a més de les dues úniques on guanya (La Noguera amb un 33'34% i la Val d'Aran amb el 50%) el Pallars Jussà (amb un 30'51%) i el Segrià (amb el 29'61%). En aquesta província la USO treu un important 29'63% a La Noguera (el seu millor resultat comarcal a tot Catalunya), i un meritori 10'29% a l'Alt Urgell, a més d'altres resultats que mereixen un esment com són els de Les Garrigues i la Segarra (on supera en ambdós casos el 5%). Lleida no és un territori propici per a la CSTC, que només obté una molt minsa representació a Segrià (0'42%). A la resta de comarques la CSTC no aconsegueix ni treure el cap. En el cas de la província de Lleida el percentatge dels no afiliats, contràriament que a la resta de províncies catalanes, no arriba al 15% del total. Pel que respecta a d'altres opcions sindicals, només a l'Alt Urgell (amb un 8'82%), Pallars Jussà (15'25%) i Segrià (7%) aquestes organitzacions disposen d'un grau de consens electoral entre els treballadors digne de ser considerat.

#### 1.3.4 Les eleccions sindicals de 1986: Cosa de dos

	CC.OO	UGT	USO	CSC	CNT	No afil.	Altres
CATALUNYA <sup>52</sup>	41'1%	36'9%	3'4%	1'7%	1'2%	12%	3'3%

Continuant amb la tendència iniciada a començaments de la dècada, amb les eleccions de l'any 1980, l'any 1986 UGT continua retallant distàncies respecte CC.OO, situant-se a menys de 5 punts percentuals. No obstant, la progressió d'UGT no és prou gran com per atrapar a la CONC, que puja en percentatge en comparació amb les eleccions de 1982. Bona part de la pujada de Comissions està relacionada amb el descens que experimenten les xifres dels no afiliats que passen del 21'99% del 1982, al 12% de 1986. La USO treu uns resultats molt similars als de l'anterior cita electoral, tot i que continua amb la seva caiguda en nombre de delegats. La nounata CSC arriba al 1'7%, millorant una mica els números de la CSTC dins l'espai sindical nacionalista, però restant a una distància insalvable dels sindicats majoritaris. El sector de la CNT que es presenta a eleccions sindicals (futura CGT) acompanya a la CSTC en la franja de representació que es situa entre l'ú i el dos per cent.

<sup>52</sup> Les dades electorals han estat extretes d'*Eleccions Sindicals. Període 01/10/87 al 31/12/87. Generalitat de Catalunya. Departament de Treball, Secretaria General, Gabinet Tècnic.* [Barcelona]: Generalitat de Catalunya, 1986-1987.

## BARCELONA

	CC.OO	UGT	USO	CSC	CNT	No afiliats	Altres
Alt Penedès	29'1%	25'6%	5'2%	3'7%	---	16%	20'1%
Anoia	44'1%	33'2%	0'7%	---	---	20'3%	0'5%
Bages	43'2%	42'7%	1'2%	0'9%	2'5%	8'2%	0'9%
Baix Llobregat	44'5%	37'2%	2'2%	0'3%	1'2%	11'5%	2'8%
Barcelonès	42'4%	35'2%	2'4%	1'3%	2%	12'2%	4'2%
Berguedà	14'5%	54'3%	15'5%	1'9%	---	13'5%	---
Garraf	36'4%	47'7%	0'9%	1'8%	3'3%	4'8%	4'8%
Maresme	51'4%	31'3%	4'9%	2%	0'3%	9%	0'8%
Osona	32'8%	32'1%	3'2%	6'4%	0'1%	22'8%	2'3%
Vallès Occidental	49'7%	29'6%	5'1%	0'5%	0'6%	12'7%	1'4%
Vallès Oriental	42'7%	32'6%	1'9%	1'8%	0'8%	18'6%	1'1%
<b>BARCELONA</b>	<b>43'5%</b>	<b>34'6%</b>	<b>2'9%</b>	<b>1'3%</b>	<b>1'4%</b>	<b>12'8%</b>	<b>3'2%</b>

Barcelona és, sense cap mena de dubtes, la plaça forta de Comissions. El 42'3% de representació sindical que treu a nivell provincial es reflecteix en victòries a 9 de les 11 comarques. Entre aquestes comarques, alhora que trobem casos on les diferències són més que considerables, com el Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental (més de 10 punts en totes elles) també trobem d'altres on els resultats són molt ajustats com a conseqüència que les distàncies entre els dos grans s'han anat reduint progressivament. Exemples d'això serien el Bages (amb una diferència de 0'5 respecte UGT) i Osona (on la diferència és de 0'7 punts). La UGT guanya a Berguedà (54'3%) i Garraf (47'7%), amb un marge molt ampli en relació a CC.OO, i frega l'empat tècnic a les ja citades Bages i Osona. Tot i això, a demarcacions com el Vallès Occidental, Vallès Oriental, Maresme i, en certa mesura, el Barcelonès, encara està molt lluny d'agafar a Comissions. La USO aconsegueix representació, amb sort desigual, a totes les comarques. Les seves xifres més destacades es produeixen al Berguedà (15'5%), Alt Penedès (5'2%), Vallès Occidental (5'1%) i Maresme (4'9%), mentre que a comarques amb tant de pes com el Vallès Oriental, Barcelonès i Baix Llobregat no arriba ni al 3%. La CSC es situa amb percentatges propers a l'1-2 % a moltes de les comarques, amb uns extrems que anirien des del 6'4% d'Osona fins al 0'3% del Baix Llobregat (sense oblidar que a l'Anoia no treu cap representant). La CNT treu uns resultats molt pobres, tant a nivell provincial (1'4%) com a nivell comarcal. La seva millor dada es el 2'5% del Bages. Els no afiliats són forts a les comarques d'Osona (22'8%), l'Anoia (20'3%), Vallès Oriental (18'6%) i Alt Penedès (16%), i es mantenen al voltant del 10% a la resta de comarques, amb una única excepció, el Garraf, on no arriben al 5%. Pel que fa als



sindicats més minoritaris, no arriben ni al 5%, amb l'única excepció de l'Alt Penedès (tot i que a llocs com el Garraf i el Barcelonès es queden molt a prop). A l'Alt Penedès no només sobrepassen aquesta xifra, sinó que es disparen fins el 20'1%.

## TARRAGONA

	CC.OO	UGT	USO	CSC	CNT	No afiliats	Altres
Alt Camp	40'8%	44'6%	5%	---	---	9'4%	---
Baix Camp	29'1%	35'3%	24'3%	0'3%	0'3%	6'5%	3'8%
Baix Ebre	29%	48%	16'1%	---	---	6'6%	---
Baix Penedès	24'2%	52'3%	4'6%	---	11'2%	3'7%	3'7%
Conca de Barberà	23'8%	45'2%	2'3%	1'1%	---	27'3%	---
Montsià	27'9%	58'5%	0'9%	0'9%	---	6'3%	5'4%
Priorat	---	100%	---	---	---	---	---
Ribera d'Ebre	41%	29'4%	11'5%	---	---	11'5%	6'4%
Tarragonès	39'2%	33'6%	4'6%	6%	0'4%	9'9%	6%
Terra Alta	40%	46'6%	6'6%	---	---	6'6%	---
<b>TARRAGONA</b>	<b>34'2%</b>	<b>38'7%</b>	<b>10'3%</b>	<b>2'7%</b>	<b>0'8%</b>	<b>9%</b>	<b>4'1%</b>

A Tarragona es produeix un canvi al capdavant de la representació sindical. CC.OO perd el primer lloc que havia ostentat fins a llavors, en favor d'UGT, que s'enfila a la primera posició amb el 38'7% de representació. Amb l'excepció del Tarragonès i Ribera d'Ebre, on Comissions es manté com a primera força sindical amb el 39'2% i 41% respectivament, a la resta de comarques tarragonines UGT es fa amb el triomf amb uns marges relativament còmodes. Aquests marges anirien des dels 28'1 punts del Baix Penedès i els 19 del Baix Ebre, fins als 3'8 de l'Alt Camp i els 6'6 de la Terra Alta. Menció especial mereix el cas del Priorat, on la UGT treu el 100% de la representació, tot i que aquest percentatge només representa 3 representants sindicals. Tarragona continua sent el territori on la USO treu els seus millors resultats, sobrepassant el 10% a nivell global. Les comarques que porten a la USO a aquestes xifres provincials són principalment el Baix Camp (24'3%), Baix Ebre (16'1%) i Ribera d'Ebre (11'5%), sense oblidar que es situa al voltant del 5% a l'Alt Camp, Baix Penedès, Tarragonès i Terra Alta. La CSC, amb el seu 2'7%, queda com a quart sindicat a molta distància dels tres primers. Només treu representació a 4 de les comarques. Al Baix Camp, Conca de Barberà, i Montsià es troba propera a l'1% i al Tarragonès, amb el 6%, és on treu el gruix dels seus delegats. La CNT perd la condició de quart sindicat assolida a la província de Barcelona, i només té una presència destacada al Baix Penedès (11'2%)

i testimonial al Baix Camp (0'3%) i el Tarragonès (0'4%). A les altres comarques no té cap mena de representació sindical. Els no afiliats estan per sobre del 5% a gairebé totes les zones, despuntant els seus resultats a la Conca de Barberà (27'3%), Ribera d'Ebre (11'5%), Tarragonès (9'9%) i l'Alt Camp (9'4%). En darrer lloc, la resta de sindicats es reparteixen el 4'1% de la representació sindical a la província. Els dos únics llocs on aquests sindicats suposen més del 5% són Montsià (5'4%) i Ribera d'Ebre (6'4%).

## GIRONA

	CC.OO	UGT	USO	CSC	CNT	No afiliats	Altres
Alt Empordà	38'3%	48'6%	4'8%	0'5%	---	6'4%	1%
Baix Empordà	45%	31'7%	---	13'3%	1'9%	7'8%	---
Cerdanya	---	100%	---	---	---	---	---
Garrotxa	26'5%	63'1%	---	4%	---	4'8%	1'2%
Gironès	30'2%	38'4%	3'3%	6'6%	---	15%	6'3%
Pla de l'Estany	---	---	---	---	---	---	---
Ripollès	42'5%	48'1%	---	---	---	9'2%	---
Selva, La	30'9%	53'6%	1%	3'5%	---	10'6%	0'2%
<b>GIRONA</b>	<b>32'8%</b>	<b>46'3%</b>	<b>1'8%</b>	<b>5'3%</b>	<b>0'2%</b>	<b>10'6%</b>	<b>2'7%</b>

A Girona la UGT torna a guanyar amb el 46'3% de la representació dels treballadors. La seva posició de lideratge es veu reflectida a quasi totes les comarques, on la diferència amb Comissions és més que considerable. Els territoris on UGT treu els millors resultats són la Garrotxa (63'1%), La Selva (53'6%) i l'Alt Empordà (48'6%), sense oblidar el 100% de la Cerdanya, que queda matisat pel petit nombre de representants a escollir en aquesta comarca. CC.OO obté el seu únic triomf al Baix Empordà (45%), tot i que amb un marge important respecte UGT (més de 13 punts). L'altra comarca on Comissions passa del 40% és el Ripollès (42'5%), mentre que els pitjors resultats venen de la Garrotxa i, es clar, la Cerdanya. La USO, amb el 1'8%, tal i com ja li havia succeït l'any 1982 amb la CSTC, perd a Girona la seva condició de tercer sindicat. En treure, només, representació a tres comarques (no passa del 5% a cap d'elles) veu com la CSC, amb 5'3% i presència a 5 comarques, li passa per davant. La CSC arriba a percentatges del 13'3% al Baix Empordà i del 6'6% al Gironès. Les comarques gironines són la plaça forta de la CSC, dins de la seva posició subalterna. La CNT només apareix al Baix Empordà, i amb un marginal 1'9%. Per la seva banda, els no afiliats suposen el 10'6% del total de representants dels treballadors, una xifra gens menyspreable, especialment si focalitzem a les zones del Gironès (15%) i La Selva

(10'6%). La presència d'altres sindicats es gairebé marginal (un 2'7% a tota la província). L'excepció d'aquesta afirmació la trobem al Gironès (6'3%).

## LLEIDA

	CC.OO	UGT	USO	CSC	CNT	No afiliats	Altres
Alt Urgell	8'4%	90'1%	---	---	---	---	1'4%
Alta Ribagorça	---	---	---	---	---	---	---
Garrigues, Les	24%	72%	4%	---	---	---	---
Noguera, La	36'6%	47'3%	8'3%	---	---	4'5%	3%
Pallars Jussà	33'9%	57'1%	---	---	---	---	8'9%
Pallars Sobirà	---	100%	---	---	---	---	---
Pla d'Urgell	---	---	---	---	---	---	---
Segarra	24'3%	70'7%	4'8%	---	---	---	---
Segrià	30'8%	48'3%	3%	1'8%	---	9'6%	6'1%
Solsonès	---	89'7%	10'2%	---	---	---	---
Urgell	17'3%	76'5%	0'8%	---	---	5'2%	---
Val d'Aran	51'4%	48'5%	---	---	---	---	---
<b>LLEIDA</b>	<b>28'4%</b>	<b>55'3%</b>	<b>3'3%</b>	<b>1'2%</b>	<b>---</b>	<b>7%</b>	<b>4'6%</b>

La província de Lleida és terreny abonat per a l'UGT. Tret de la Val d'Aran, aquest sindicat guanya a totes les demarcacions amb molta autoritat. Prova d'això són resultats com els del Pallars Sobirà (100% però només un representant), Alt Urgell (90'1%), Solsonès (89'7%), Urgell (76'5%), Les Garrigues (72%) i Segarra (70'7%); sense oblidar altres menys espectaculars però amb distàncies molt còmodes en relació al segon, com serien els casos del Pallars Jussà (23'2 punts de diferència) La Noguera (10'7 punts) i Segrià (17'5 punts). Comissions no millora les seves expectatives a les comarques lleidatanes i només es capaç de repetir el seu triomf a la Val d'Aran (51'4%). A la resta de llocs només val la pena destacar els percentatges superiors al 30% de La Noguera, Pallars Jussà i Segrià. A indrets com el Pallars Sobirà, Solsonès, Alt Urgell i Urgell es mou entre la no presència i el testimoni simbòlic. La USO no obté uns resultats globals a Lleida especialment bons (3'3%), quedant-se en blanc a 4 comarques (Alt Urgell, Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Val d'Aran). Val la pena remarcar, però, el 10'2% del Solsonès (on Comissions no aconsegueix res) i el 8'3% de La Noguera. El cas de la CSC encara és més marginal. La representació de tota província (1'2%) es producte exclusiu de la representació que treu al Segrià (1'8%), en ser incapaç de fer-se sentir a cap altre comarca lleidatana. La CNT no existeix a nivell electoral a la província de Lleida, i els no afiliats, tot i que només apareixen a tres de les comarques, arriben a

un meritori 7%. En darrer terme, la presència d'altres sindicats és significativa a dues de les comarques, Pallars Jussà (8'9%) i Segrià (6'1%)

### 1.3.5 Les eleccions sindicals de 1990: Un panorama estable

	CC.OO	UGT	USO	CGT	No afil.	Altres
CATALUNYA <sup>53</sup>	44'1%	40'5%	3'9%	1'5%	6'8%	3'3%

El mapa sindical dibuixat per les eleccions de 1990 es caracteritza per la continuïtat respecte anteriors convocatòries electorals. Encara que UGT continua la seva lenta progressió, Comissions es manté al capdavant amb el 44'1% de la representació dels treballadors. Les pujades ininterrompudes experimentades per la UGT al llarg de la dècada no són suficients per convertir-se en el primer sindicat de Catalunya. La CONC també ha continuant creixent, i a les eleccions d'aquest any, sense oblidar les possibles incorporacions de delegats procedents de l'heterogeni camp dels no afiliats (que continua la caiguda percentual), l'entrada de part de la CSC a Comissions té molt a veure amb aquest creixement.

## **BARCELONA**

	CC.OO	UGT	USO	CGT	No afiliats	Altres
Alt Penedès	46'1%	39'2%	2'8%	---	10%	1'9%
Anoia	47'1%	39'9%	1'4%	---	8'4%	3'3%
Bages	46'9%	40'3%	2'9%	3'9%	5'2%	0'8%
Baix Llobregat	45'6%	43'8%	2'2%	1%	6'1%	1'4%
Barcelonès	45'4%	36'9%	3'9%	2'4%	6'8%	4'5%
Berguedà	26'3%	62'2%	5'4%	0'7%	4'3%	1'1%
Garraf	49'4%	43'8%	0'3%	3'3%	0'9%	2'4%
Maresme	45'6%	35'4%	7'2%	1'3%	8'3%	2'2%
Osona	37'9%	40'1%	2'9%	---	11'3%	7'8%
Vallès Occidental	51'9%	32'6%	4'4%	0'9%	8'1%	2'1%
Vallès Oriental	48'3%	34'5%	4'8%	1'1%	9'5%	1'8%
<b>BARCELONA</b>	<b>46'4%</b>	<b>37'6%</b>	<b>3'8%</b>	<b>1'7%</b>	<b>7'2%</b>	<b>3'3%</b>

<sup>53</sup> Dades extretes d'*Eleccions sindicals a Catalunya 1990*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Treball, 1992.

A la província de Barcelona continua el predomini de CC.OO, que guanya a totes les comarques amb l'excepció de Berguedà i Osona. En la majoria de casos les victòries de Comissions són clares. Tret del Baix Llobregat, on la diferència respecte UGT és de només 1'8 punts, a la resta de comarques on guanya Comissions la distància que separa als dos sindicats majoritaris és superior als 5 punts, arribant a extrems com els de l'Alt Penedès (6'9 punts) Anoia (7'2 punts), Maresme (10'2 punts) i, sobretot, per la seva importància numèrica en l'elecció de representants sindicals, Barcelonès (8'5 punts), Vallès Occidental (19'3 punts) i Vallès Oriental (13'8 punts). La UGT només guanya, tal i com hem esmentat amb anterioritat, a Berguedà (62'2%) i Osona (40'1%). A la resta de comarques barcelonines obté bons resultats a l'Alt Penedès, Anoia, Bages, Baix Llobregat i Garraf (sempre al voltant del 40%) però a territoris tan importants, per la gran quantitat de treballadors que apleguen, com Barcelona, Vallès Occidental i Vallès Oriental, la UGT queda lluny de Comissions. L'etern tercer sindicat, la USO, queda cada cop més allunyada dels dos grans. Tot i treure representació a totes les comarques, fita que no repetirà a la resta de províncies catalanes en aquesta convocatòria electoral, els seus percentatges només passen del 5% a Berguedà (5'4%) i al Maresme (7'2%). A zones com Barcelonès, Vallès Occidental i Vallès Oriental no arriba a aquest percentatge per ben poc, situant-se voltant del 4%. La CGT per la seva banda, no treu representació ni a l'Alt Penedès, ni a Anoia ni a Osona. Els seus millors números els aconsegueix al Bages (3'9%) i al Garraf (3'3%), evidenciant la seva feblesa a les grans zones de concentració de treballadors com el Vallès (0'9% a l'Occidental i 1'1% a l'Oriental) i el Barcelonès (2'4%). Malgrat la consolidació del bisindicalisme a Catalunya, els no afiliats continuen representant un sector important de la classe treballadora a comarques com l'Alt Penedès (10%), Vallès Oriental (9'5%), Vallès Occidental (8'1%), Maresme (8'3) i Barcelonès (6'8%), amb percentatges que els situarien com el veritable "tercer sindicat" de Catalunya. Els altres sindicats minoritaris només tenen certa presència al Barcelonès (4'5%) i Osona (7'8%).

## TARRAGONA

	CC.OO	UGT	USO	CGT	No afiliats	Altres
Alt Camp	39'9%	51'7%	4'4%	---	3'9%	---
Baix Camp	36'9%	39'2%	14'8%	---	6'3%	2'8%
Baix Ebre	30'7%	56'1%	10'3%	---	1'6%	1'3%
Baix Penedès	22'4%	48'1%	8'7%	6%	12'6%	2'25%
Conca de Barberà	50'5%	43%	6'5%	---	---	---
Montsià	43'8%	52'9%	1'3%	---	1'3%	0'7%
Priorat	4%	88%	---	---	8%	---
Ribera d'Ebre	35%	47'9%	9'4%	---	7'7%	---
Tarragonès	41'35%	43'2%	4'8%	0'7%	2'9%	7'1%
Terra Alta	13'9%	83'3%	2'8%	---	---	---
<b>TARRAGONA</b>	<b>37'8%</b>	<b>45'7%</b>	<b>7'7%</b>	<b>0'6%</b>	<b>4'1%</b>	<b>4%</b>

A Tarragona la UGT aconsegueix la victòria a totes les comarques tret d'una, la Conca de Barberà. A la resta arriba a assolir resultats superiors als 50% a l'Alt Camp, Baix Ebre, Montsià, Priorat i Terra Alta (amb percentatges de més del 80% en els dos últims). Comissions, a banda de la seva única victòria a la Conca de Barberà (50'5%), obté bons resultats a l'Alt Camp (39'9%), Montsià (43'8%) i Tarragonès (41'3%), però queda molt lluny d'UGT al Baix Ebre, Baix Penedès, Priorat, Ribera d'Ebre i Terra Alta. La USO treu representació a totes les comarques amb l'excepció del Priorat. Tarragona continua sent la província catalana amb més implantació d'aquest sindicat, i els seus resultats ho tornen a deixar palès. A cinc de les comarques supera el 5%, arribant a quotes properes al 10% a Baix Ebre i Ribera d'Ebre, i obtenint fins i tot un més que significatiu 14'8% al Baix Camp. També val la pena destacar el 4'8% del Tarragonès. La CGT només treu el cap a dues comarques, Baix Penedès (6%) i Tarragonès (0'7%). Els no afiliats, tot i mantenir un cert pes, no repeteixen els bons resultats obtinguts a les comarques barcelonines, despuntant només els casos de Baix Penedès (12'6%), Priorat (8%), Ribera d'Ebre (7'7%) i Baix Camp (6'3%). La presència d'altres opcions sindicals queda quasi exclusivament reduïda a l'àmbit del Tarragonès, amb el 7'1% de la representació.

## GIRONA

	CC.OO	UGT	USO	CGT	No afiliats	Altres
Alt Empordà	36'6%	52'3%	1'7%	---	9'3%	---
Baix Empordà	42'4%	48'1%	1'1%	---	7'6%	0'8%
Cerdanya	21'7%	69'6%	4'3%	---	---	4'3%
Garrotxa	32'9%	59'9%	---	---	5'5%	1'7%
Gironès	42'3%	38'7%	2'8%	1'8%	8'1%	6'4%
Pla de l'Estany	44'6%	46'2%	---	---	9'2%	---
Ripollès	32'7%	57'6%	1'2%	---	7%	1'6%
Selva, La	36'1%	53'5%	2%	---	8'2%	0'2%
<b>GIRONA</b>	<b>38'1%</b>	<b>49'3%</b>	<b>1'8%</b>	<b>0'6%</b>	<b>7'8%</b>	<b>2'5%</b>

A les comarques gironines UGT es manté com a primera força sindical, però justament l'únic indret de la província on CC.OO es fa amb la victòria és el Gironès. La UGT conserva una clara hegemonia a la resta de comarques, amb percentatges superiors al 50% a l'Alt Empordà, Cerdanya, Garrotxa, Ripollès i La Selva. Comissions, a banda del seu triomf al Gironès (42'3%), es queda molt a prop d'UGT al Baix Empordà (amb el 42'4%) i al Pla de l'Estany (amb un 44'6%), però a molta distància del primer a Cerdanya, Ripollès i La Selva. En tercer lloc, un cop més, tenim a la USO, aquesta vegada amb resultats molt pobres. Només s'apropa al 5% a la Cerdanya (4'3%), mentre que a la Garrotxa i el Pla de l'Estany no treu res. Per la seva banda, la CGT és gairebé inexistent a tota la província. Només al Gironès deixa constància de la seva existència electoral amb el 1'8%. Pel que fa als no afiliats, aquests es situen en quotes destacades a l'Alt Empordà (9'3%), Baix Empordà (7'6%), Gironès (8'1%), Pla de l'Estany (9'2%), Ripollès (7%) i La Selva (8'2%). Finalment, la resta de sindicats tenen una certa presència, comptabilitzats en el seu conjunt, al Gironès (6'4%) i la Cerdanya (4'3%).

## LLEIDA

	CC.OO	UGT	USO	CGT	No afiliats	Altres
Alt Urgell	17'8%	72'3%	6'9%	2%	---	1%
Alta Ribagorça	33'3%	41'7%	---	---	---	25%
Garrigues, Les	32%	66%	---	---	2%	---
Noguera, La	39'5%	52'9%	2'5%	0'6%	3'8%	0'6%
Pallars Jussà	44'9%	55'1%	---	---	---	---
Pallars Sobirà	50%	50%	---	---	---	---
Pla d'Urgell	36'2%	52'7%	2'7%	---	6'9%	1'6%
Segarra	34'7%	53'7%	2'1%	---	6'3%	3'2%
Segrià	34'2%	54'9%	1'2%	0'9%	4%	4'9%
Solsonès	1'6%	83'6%	9'8%	1'6%	---	3'3%
Urgell	34'4%	63'5%	0'5%	---	1'6%	---
Val d'Aran	55'8%	40'4%	---	---	3'8%	---
<b>LLEIDA</b>	<b>34%</b>	<b>56'5%</b>	<b>1'8%</b>	<b>0'7%</b>	<b>3'7%</b>	<b>3'4%</b>

A les comarques lleidatanes UGT torna a guanyar a la pràctica totalitat de les demarcacions territorials, però aquesta vegada trobem dues excepcions, la Val d'Aran (on guanya Comissions) i el Pallars Sobirà (on les dues grans centrals sindicals empaten). La UGT treu els seus millors resultats a l'Alt Urgell (72'3%), Les Garrigues (66%), Solsonès (83'6%) i Urgell (63'5%). A això hem d'afegir que a gaire bé totes les comarques on guanya sobrepasa el 50% de la representació sindical, traient sempre més de vuit punts d'avantatge en relació al segon. Comissions es fa amb el triomf a la Val d'Aran (55'8%) i té uns bons resultats al Pallars Sobirà (50%), Pallars Jussà (44'9%) i Noguera (39'5%), però encara existeixen comarques on la seva presència es molt feble, com l'Alt Urgell (17'8%), o fins i tot anecdòtica, com el Solsonès (1'6%). La USO, partint de la seva condició de sindicat majoritari dins dels minoritaris, té uns resultats desiguals a Lleida. Per una banda no es capaç d'aconseguir representació a l'Alta Ribagorça, Garrigues, Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Val d'Aran, però per l'altra, arriba fins el 6'9% a l'Alt Urgell i 9'8% al Solsonès. La CGT no millora els seus resultats generals i només deixa constància de la seva presència testimonial a l'Alt Urgell (2%), Noguera (0'6%), Segrià (0'9%) i Solsonès (1'6%). Pel que correspon als no afiliats, les seves xifres són les més petites de totes les províncies catalanes. Només passen del 5% al Pla d'Urgell (6'9%) i Segarra (6'3%). A banda dels sindicats esmentats, a l'Alta Ribagorça trobem altres opcions sindicals amb cert arrelament entre els treballadors



(arribant en aquest cas al 25% en el seu conjunt), situació que no es repeteix a la resta de comarques lleidatanes.

#### 1.4 Mapa industrial català i evolució sindical

L'anàlisi del mapa industrial català es realitzarà en funció de les dades aportades per l'*Anuari estadístic de Catalunya 1987*. De cara a treballar amb les estadístiques que ens proporciona aquesta publicació, el present treball ha respectat la ordenació del mapa industrial que hi figura a l'anuari. La citada ordenació divideix les comarques catalanes per regions industrials, fins a sumar un total de 9. Les regions industrials són les següents: Regió I (Baix Llobregat, Barcelonès, Maresme, Vallès Occidental, Vallès Oriental), Regió II (Alt Empordà, Baix Empordà, Garrotxa, Gironès, La Selva), Regió III (Alt Camp, Alt Penedès, Baix Penedès, Garraf, Tarragonès), Regió IV (Baix Camp, Conca de Barberà, Priorat, Ribera d'Ebre), Regió V (Baix Ebre, Montsià, Terra Alta), Regió VI (Cerdanya, Osona, Ripollès), Regió VII (Anoia, Bages, Berguedà, Solsonès), Regió VIII (Les Garrigues, La Noguera, Segarra, Segrià, Urgell) i Regió IX (Alt Urgell, Pallars Jussà, Pallars Sobirà, Val D'Aran).

A la Regió I, on totes són comarques de la província de Barcelona (Baix Llobregat, Barcelonès, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental) és on es concentren el 57'5% dels establiments industrials<sup>54</sup>. Les comarques amb més concentració industrial de la província, i de retruc de tot Catalunya, són el Barcelonès (29'8%) i el Vallès Occidental (11'7%). Els sectors més destacats són els de transformació de metalls (mecànica de precisió) amb 6.908 establiments i els d'altres indústries manufactureres amb 13.015. Això, traduït en nombre de persones ocupades ens dona 209.032 treballadors a la indústria de transformació de metalls i 221.822 a les altres indústries manufactureres. No podem oblidar el pes de la indústria d'extracció i transformació de minerals no energètics i derivats (química), amb 1850 establiments i 79.711 treballadors. Si tornem a les comarques del Barcelonès i Vallès Occidental, obtindrem uns percentatges de 33'9% i 14'8%, respectivament, del total de treballadors

---

<sup>54</sup> Per establiment industrial l'anuari entén "*tota unitat productora de béns i de serveis, situada en un emplaçament físic definit i establerta sota la direcció i control d'una sola empresa. Els elements satèl·lits o annexos situats a les rodalies i que realitzen determinades fases del seu procés productiu en formen part*". *Anuari estadístic de Catalunya 1987*. Barcelona: Edicions CIDC (Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya), abril 1988.

industrials de Catalunya. Pel que fa a les dimensions, del total de 22.887 establiments, prop de quinze mil no arriben als 10 treballadors, però són les empreses de 200-499 treballadors (amb unes xifres de 91.268 persones) i les de 20-49 treballadors (amb 85.779), els establiments industrials que ocupen més gent. En aquesta Regió CC.OO ha guanyat a totes les convocatòries electorals i sempre amb una considerable distància respecte UGT (a excepció del Baix Llobregat a la convocatòria electoral de l'any 1990, on els resultats van ser més ajustats). Comissions treu els seus millors en aquesta zona de gran pes industrial. Uns resultats que, traduïts en representants sindicals, li permeten agafar la distància suficient per mantenir la primera posició com a sindicat més representatiu, malgrat que a la resta de regions industrials els resultats no li són tan favorables. UGT per la seva banda s'ha mantingut com a segona força a tota la Regió I, però amb les successives eleccions sindicals ha anat millorant progressivament els seus resultats.

A la Regió II trobem les comarques gironines de l'Alt Empordà, Baix Empordà, Garrotxa, Gironès i La Selva. Aquí predominen les <<Altres indústries manufactureres>>, tant pel nombre d'establiments (2.048) com pel nombre de persones ocupades en elles (31.813). Tot i que la transformació de metalls (mecànica de precisió), amb 8.031 treballadors, i la indústria d'extracció i transformació de minerals no energètics i derivats (química), amb 7157, també tenen el seu pes. La majoria d'empreses (1917 establiments) ocupen menys de cinc treballadors, tot i que són les empreses de 20-49 treballadors (amb 9.768 persones) i les 50-99 treballadors (amb 7.308 persones) les que apleguen més mà d'obra industrial. En aquestes comarques el predomini de la UGT ha estat sempre clar, amb alguna excepció com les victòries de CC.OO a l'Alt Empordà (anys 1978 i 1982), al Baix Empordà (anys 1978 i 1986), Gironès (anys 1978 i 1990) i La Selva (any 1978). Aquestes comarques gironines són les demarcacions on la CSC ha tret els seus millors resultats l'any 1986, amb uns percentatges de 13'3% al Baix Empordà, 6'6% al Gironès, 4% a la Garrotxa i 3'5% a La Selva (tot i que la seva predecessora, la CSTC, a La Selva havia arribat al 4'28% l'any 1982). Per aquest motiu no resulta estrany que CC.OO l'any 90, amb la incorporació de la pràctica totalitat de la CSC de Girona, guany, per primera vegada, a UGT al Gironès.

La Regió III comprèn tres comarques tarragonines (Alt Camp, Baix Penedès i Tarragonès) i dues comarques barcelonines (Alt Penedès i Garraf). La majoria dels establiments industrials (1570) corresponen a <<Altres indústries manufactureres>>, seguits a distància per la indústria de transformació de metalls (amb 433 indústries). D'aquí es deriva que el primer sector ocupi a 20.862 persones i el segon 10.714. La indústria d'extracció i transformació de minerals no energètics i derivats (química), tot i perdre la tercera posició en nombre d'establiments en relació a la Construcció (218), conserva el tercer lloc pel que fa al nombre de treballadors (7.006 persones). També a la Regió III les empreses petites són majoria, de les 2.532 que hi ha al territori, prop de 1900 no arriben als 10 de treballadors per establiment. Quan mirem el nombre de treballadors, segons la dimensió de l'empresa, observem com aquí les xifres es van ajustant. Les empreses de 200-499 treballadors donen feina a 8.329 persones i les de 20-49, 50-99 i 199-199 es mouen totes elles al voltant de les 5.500 persones. A les comarques tarragonines de l'Alt Camp, Baix Penedès i Tarragonès, Comissions va assolir la victòria a totes tres comarques l'any 1978, i va començar la dècada dels 80 guanyant a l'Alt Camp i el Tarragonès, arribant fins i tot a guanyar novament al Baix Penedès l'any 1982. No obstant, a mesura que anaven succeint-se les convocatòries electorals ha anat perdent terreny fins que la UGT s'ha fet amb el primer lloc a totes tres comarques l'any 1990. La USO per la seva banda sempre ha tret uns resultats meritoris en aquestes comarques, del 34'5% a l'Alt Penedès l'any 1978, fins el 8'7 del Baix Penedès l'any 1990, passant pel 22% a l'Alt Camp i el 12% al Tarragonès l'any 1980. Respecte les comarques barcelonines, a l'Alt Penedès sempre ha guanyat Comissions (exceptuant l'empat tècnic de l'any 1980), mentre que al Garraf s'ha imposat UGT a totes els convocatòries electorals, menys les corresponents als anys 1978 i 1990.

A la Regió IV trobem les comarques tarragonines del Baix Camp, Conca de Barberà, Priorat i Ribera d'Ebre. El mapa industrial es repeteix, amb predomini de les <<Altres indústries manufactureres>> (1.014 establiments i 7.951 treballadors), amb una diferència considerable respecte la indústria de transformació de metalls (250 establiments i 2.856 treballadors). S'ha de fer esment del cas de la indústria d'extracció i transformació de minerals no energètics i derivats (química), que amb 2.341 treballadors es queda molt a prop de la indústria de transformació de metalls. Les dimensions de l'empresa, segons nombre de persones ocupades, són majoritàriament de menys de 5 treballadors (1022 establiments). En parlar de les xifres dels treballadors, els

resultats són molt més ajustats, les indústries de 1-4, 20-49, 50-99 i 200-499 treballadors es mouen totes elles al voltant de les 2000 persones ocupades. Aquestes comarques són testimonis d'un traspàs de l'hegemonia sindical de CC.OO (que el 1978 guanya a totes quatre i l'any 1980 només perd al Priorat) a UGT, que mica en mica va consolidant-se com la primera opció sindical de les comarques tarragonines. L'any 1986 Comissions només guanya a la Ribera d'Ebre, i el 1990 tan sols aconseguix el triomf a la Conca de Barberà. Aquestes comarques també són les demarcacions on la USO treu els seus millors resultats de tot Catalunya. Les xifres així ho demostren al Baix Camp (40% l'any 1980, 27'69% el 1982, 24'3% el 1986 i 14'8% l'any 1990) o a la Ribera d'Ebre (20% l'any 1980, 10% el 1982, 11'5% el 1986 i 9'4% l'any 1990).

A la Regió V tenim les comarques tarragonines del Baix Ebre, Montsià i la Terra Alta. Aquí les <<Altres indústries manufactureres>> tornen a ser àmpliament majoritàries, tant pel que fa al nombre d'establiments, amb 827, com al nombre de persones ocupades, amb 6.523 persones. La segona posició es troba dividida. La indústria de transformació de metall té 188 establiments i 1.106 treballadors, mentre que la indústria d'extracció i transformació de minerals no energètics i derivats (química), té 102 indústries i 1.149 treballadors. En aquestes comarques el pes de la petita empresa es molt important, amb 915 establiments de menys de 5 treballadors (d'un total de 1.282) que donen feina a 1.625 persones. No obstant, són les empreses de 20-49 treballadors (amb 2.014 persones), les que més gent ocupen. En aquestes comarques, feus electorals de CC.OO a finals dels 70 i principis dels 80, l'any 1986 es produeix un canvi substancial amb les victòries d'UGT, victòries que es repetiran a les eleccions de 1990. A les comarques tarragonines la USO torna a deixar testimoni del seu pes a la província de Tarragona. Aquest sindicat ha tret representació a les tres comarques a totes les convocatòries d'eleccions sindicals de la dècada dels 80, destacant els seus percentatges del 100% a la Terra Alta l'any 1980, i del 17'32% i 16'1% al Baix Ebre els anys 1982 i 1986 respectivament.

La Regió VI està integrada per dues comarques gironines (Cerdanya i Ripollès) i una barcelonina (Osona). El nombre d'<<Altres indústries manufactureres>> és molt destacat (1.074 del 1.756 total de la Regió), ocupant a la gran majoria dels treballadors de la zona (19.624 persones). Del total de 1.756 empreses, 1.078 són de menys de cinc treballadors, ocupant a 2.224 persones. Tot i això, són les empreses de 200-499

treballadors (amb 8.299 persones), 100-199 treballadors (amb 5.064 persones) i 20-49 treballadors (amb 3.566 persones), les que ocupen els primers llocs pel que fa al nombre de persones que hi treballen. Dins dels resultats electorals el cas d'Osona és el paradigma d'una comarca veritablement disputada entre els dos grans sindicats catalans, la prova la tenim que els anys 1978, 1980 i 1986 guanya Comissions (a les dues darreres convocatòries per un estret marge) i els anys 1982 i 1990 guanya UGT. A la Cerdanya i el Ripollès sempre ha guanyat la UGT, amb l'excepció de l'any 1978, i amb resultats molt espectaculars en alguns casos, com els percentatges del 100% a la Cerdanya els anys 1982 i 1986.

A la Regió VII, amb les comarques barcelonines de l'Anoia, Bages i Berguedà, i la comarca lleidatana del Solsonès; el predomini de les <<Altres indústries manufactureres>> és aclaparador: 1.646 establiments dels 2.515 de la regió, i 39.139 treballadors d'un total de 54.853. La segona posició és per a la indústria de transformació de metalls, amb 416 establiments i 7.759 treballadors, mentre la indústria d'extracció i transformació de minerals no energètics i derivats (química), aplega 188 establiments i 5.820 treballadors. La distribució de les empreses, a partir del nombre de les persones ocupades, torna posar de manifest el pes de la petita empresa, amb 1.389 establiments de menys de 5 treballadors, d'un total de 2.515 establiments a la regió. Aquestes dades canvien quan parlem de persones ocupades. Aquí són les empreses de 200-499 treballadors (13.320 persones), 100-199 treballadors (amb 9.283 persones) i 500-999 (7.063 persones) les que apleguen la major part de la mà d'obra industrial. Repetint un esquema ja conegut, Comissions guanya a les eleccions de 1978 al Bages i al Berguedà. A les primeres eleccions UGT només aconseguirà treure un empat amb CC.OO a l'Anoia. Els resultats electorals de començaments dels 80 evidencien que a l'Anoia, el Bages i el Berguedà s'ha produït un canvi en la correlació de forces favorable a la UGT. L'any 1980 aquest sindicat guanya a les tres, però el 1982 perdrà Anoia i el 1986 Berguedà, totes dues en favor de Comissions. El cas del Solsonès és diferent. Estem davant una comarca on l'hegemonia d'UGT és aclaparadora a totes les eleccions (fins i tot el 1978), com a exemple tenim l'any 1982, on arriba a un percentatge del 100% de representació S'ha de destacar el paper d'USO al Solsonès, amb 10'2% l'any 1986 i 9'8% l'any 1990.

La Regió VIII estaria formada per les comarques lleidatanes de Les Garrigues, La Noguera, Segarra, Segrià i Urgell. El nombre d'«Altres indústries manufactureres» torna a ser majoritari (1.641), però el pes de la resta de sectors es troba molt més repartit, 633 establiments per la indústria de transformació de metalls, 277 per la construcció, 235 per la indústria d'extracció i transformació de minerals no energètics i derivats (química) i 221 per l'energia i aigua. El treballadors es concentren principalment al sector d'«Altres indústries manufactureres», amb 15.221 persones (d'un total de 23.044 a la regió). Les empreses d'1-4 treballadors, amb 2.195 establiments, tornen a ser les primeres pel que fa al nombre d'indústries i, a més a més, aquest vegada queden molt a prop de les posicions capdavanteres pel que fa al nombre de treballadors ocupats, amb 3.957 persones. Els primers llocs corresponen a les empreses de 20-49 treballadors, amb 4.501 persones, i les de 200-499 treballadors, amb 3.971 persones. La Regió VII ha vist al llarg dels anys com UGT anava guanyant terreny a CC.OO, fins consolidar-se al capdavant de totes les comarques. Tot i que Comissions guanya l'any 1978 a La Noguera, la Segarra i Segrià; el 1980 perdrà Segrià, l'any 1982 caurà La Segarra, i el 1986 serà el torn de La Noguera. A l'Urgell sempre ha guanyat UGT.

La Regió IX, amb les comarques lleidatanes de l'Alt Urgell, Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Val d'Aran, presenta una novetat important. Malgrat que les «Altres indústries manufactureres» són, un cop més, el sector, amb major nombre d'establiments amb 403, el sector d'energia i aigua s'enfila a la segona posició amb 204. Si ens fixem en les persones que hi treballen, el sector de les «Altres indústries manufactureres», amb 1.757 persones, i la indústria de transformació de metalls amb 1.205 persones, ocupen a la gran majoria de treballadors de la Regió. De les 811 empreses, 569 són d'1-4 treballadors, assolint, com a cas excepcional a tot Catalunya, el primer lloc en nombre de persones ocupades amb 941 treballadors. A la Regió IX hi hauria un cert predomini, tot i que molt matisat, d'UGT durant la dècada dels 80. Aquest sindicat guanya l'any 1980 a l'Alt Urgell i Pallars Sobirà, a més d'empatar a la Val d'Aran. Els anys 1982 i 1986 guanya a totes les comarques de la regió amb excepció de la Val d'Aran, però l'any 1990 Comissions, a més de mantenir i ampliar la seva victòria a la Val d'Aran, aconsegueix treure un empat a UGT al Pallars Sobirà.

Si fem una petita comparació entre els resultats obtinguts pels sindicats minoritaris implicats en el projecte convergent d'impulsar i consolidar un tercer sindicat a Catalunya de caràcter nacionalista, i els feus electorals de Convergència Democràtica de Catalunya, podrem comprovar com la vinculació entre tots dos processos electorals és gairebé inexistent. La CSC va treure els seus millors resultats l'any 1986 a les comarques gironines del Baix Empordà, el Gironès, La Selva i la Garrotxa. Tres d'aquestes quatre comarques (Empordà, La Selva i la Garrotxa) formen part de les 20 comarques on la coalició Convergència i Unió ha guanyat a totes les conteses electorals<sup>55</sup>. En el cas de la Garrotxa, l'hegemonia convergent encara és més aclaparadora, formant part de les sis comarques on CIU ha obtingut més de la meitat dels vots en gairebé totes les convocatòries electorals (a més de la Garrotxa, Osona, Pla de l'Estany, el Ripollès, la Segarra i el Solsonès).

L'altre gran aposta de Convergència per bastir el sindicat nacionalista, la USO, obté els seus millors resultats a les comarques tarragonines del Baix Camp, Ribera d'Ebre, Baix Penedès, Alt Camp, Tarragonès, Terra Alta, Baix Ebre i Montsià, i a la comarca barcelonina de l'Alt Penedès. De totes aquestes comarques només la Terra Alta forma part de les 20 comarques electoralment més favorables a Convergència.

Amb l'excepció d'algunes comarques gironines on tant CIU com la CSC tenen els seus millors resultats, a la resta dels territoris no observem cap més coincidència entre el vot polític nacionalista i el recolzament al sindicalisme minoritari. A la resta de comarques on CIU acostuma a arrasar a la majoria d'eleccions, els sindicats majoritaris també arrasen amb comparació amb la resta d'organitzacions. L'única disputa es troba entre els dos grans, CC.OO i UGT, per assolir el primer lloc. A les comarques de Lleida, per exemple, on la coalició nacionalista obté sempre uns magnífics resultats, va començar guanyant la CONC l'any 1978, i a finals dels 80 és un feu indiscutible de la UGT.

---

<sup>55</sup> Aquestes comarques són l'Alt Empordà, l'Alt Urgell, el Bages, el Baix Empordà, el Berguedà, la Cerdanya, la Conca de Barberà, les Garrigues, la Garrotxa, la Noguera, Osona, el Pallars Sobirà, el Pla d'Urgell, el Pla de l'Estany, el Ripollès, la Segarra, la Selva, el Solsonès, Terra Alta i l'Urgell.